ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 60ον. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, 1924. Ἀριθ. 8.

Η ΜΟΝΗ ΠΗΓΗ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΖΩΗΣ

«Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θέλει εἶσθαι πηγὴ αἵματος ἠνεῳγμένη εἰς τὸν οἶκον Δαυῒδ καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἰερουσαλήμ, διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν.» (Ζαχ. ιγ΄ 1).

«Διότι ἐὰν τὸ αἷμα τῶν ταύρων καὶ τράγων καὶ οἱ σποδὸς τῆς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς μεμολυσμένους, ἁγιάζῃ πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς σαρκός, πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅστις διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ αἰωνίου προσέφερεν ἑαυτὸν ἄμωμον εἰς τὸν Θεόν, θέλει καθαρίσει τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ νὰ λατρεύητε τὸν ζῶντα Θεόν;» (Ἑβρ. θ΄. 14).

«Ἐὰν περιπατῶμεν ἐν τῷ φωτὶ καθὼς Αὐτὸς εἶναι ἐν τῷ φωτί, ἔχομεν κοινωνίαν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.» (Ἰωάν. α΄. 7).

Τὰ ἀνωτέρω ἐδάφια διδάσκουν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μεγάλην καὶ θεμελιώδη ἀλήθειαν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει διττὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τὸν πιστεύοντα ἐγκαρδίως εἰς Αὐτόν, — πρῶτον μεταβάλλει τὴν θέσιν τοῦ πιστεύοντος, ὡς πρὸς τὸν Νόμον καὶ τὴν Θείαν Δικαιοσύνην, ὥστε οὗτος, ἀντὶ νὰ θεωρῆται παραβάτης καὶ ὑπὸ καταδίκην νὰ θεωρῆται ἀθῶος καὶ δεδικαιωμένος· καὶ δεύτερον, μεταβάλλει αὐτὸν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, δηλαδὴ τὰς διαθέσεις καὶ τὴν ζωήν του, — τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν βίον του.

Εἰς τὸ πρῶτον τῶν ἐδαφίων τούτων, ὁ προφήτης παρομοιάζει τὸν Χριστὸν πρὸς ***πηγήν***, εἶναι δὲ ἡ παρομοίωσις ὡραία καὶ λίαν ἁρμόζουσα, καθιστῶσα τὴν ἀλήθειαν ταύτην ζωηροτέραν καὶ σαφεστέραν.

Πάντες ἠξεύρομεν μὲ πόσα ὡραῖα καὶ εὐχάριστα πράγματα συνδέεται ἡ ἰδέα τῆς πηγῆς. Παρέχει ὕδωρ εἰς τοὺς διψῶντας καὶ ἀνακούφισιν εἰς τοὺς κοπιασμένους. Πέριξ αὐτῆς συνήθως εἶνε δένδρα σκιερά, λειμῶνες χλοεροί, παρέχοντες ἄνεσιν καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τοὺς κεκμηκότας ὁδοιπόρους, ἰδίως εἰς ἀγόνους καὶ αὐχμηροὺς τόπους, ὡς τὰς ἀμμώδεις ἐρήμους τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Τούτου ἕνεκα μετὰ πόσης χαρᾶς σπεύδουν οἱ ὁδοιποροῦντες πρὸς τὰς πηγὰς ταύτας!

Ὁ Χριστός, ἡ πηγὴ τῆς Χάριτος, ἔχει διὰ τὸν ἄνθρωπον ὅλην τὴν ἀνακούφισιν καὶ ζωογόνησιν τὴν ὁποίαν παρέχει πηγὴ ψυχροῦ ὕδατος ἐν τόπῳ αὐχμηρῷ, ἀλλ' ἔχει καὶ ἄλλας ἰδιότητας τὰς ὁποίας ἐκεῖναι δὲν ἔχουν· πρώτιστον δὲ καὶ κύριον χαρακτηριστικὸν εἶνε ὅτι ἡ Πηγὴ αὕτη ***δὲν περιορίζεται*** εἰς ἕνα τόπον, ἀλλ' εὑρίσκεται ἁπανταχοῦ τῆς γῆς, πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει καὶ ἄνθρωπος — εἰς τὴν

θάλασσαν ὡς καὶ τὴν ξηράν, εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς, εἰς τὰ βασιλικὰ παλάτια καὶ εἰς τὴν καλύβην τῶν πτωχῶν καὶ ταπεινῶν.

Πρὸς εὕρεσιν αὐτῆς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμῃ τις μακρυνὰ ταξείδια, νὰ διαπλεύσῃ ὠκεανοὺς καὶ θαλάσσας καὶ νὰ διασχίσῃ ἠπείρους. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξέλθῃ τῆς πατρίδος του, ἀλλ' οὔτε κἂν νὰ μετακινηθῇ ἐκ τῆς θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται. Ἡ πηγὴ αὕτη εὑρίσκεται ἐντὸς ἑνὸς ἑκάστου, «ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ». Ἐὰν πιστεύσῃ μὲ τὴν καρδίαν καὶ ὁμολογήσῃ μὲ τὸ στόμα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Κύριος, θέλει σωθῇ».

Ἕτερον εἰδικὸν χαρακτηριστικὸν τῆς Πηγῆς ταύτης εἶνε ὅτι ***εἶνε προσιτὴ εἰς πάντας***· πλούσιοι καὶ πτωχοί, πεπαιδευμένοι καὶ ἀμαθεῖς, πολιτισμένοι καὶ βάρβαροι, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ αὐτὰ τὰ παιδιά, οἱ πάντες δύνανται ἐλευθέρως νὰ προσέλθωσιν εἰς αὐτήν, ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ. Δὲν ὀλιγοστεύει ποτὲ τὸ ὕδωρ αὐτῆς, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰς κοινὰς πηγάς, ὅταν ἐπικρατήσῃ ξηρασία· δὲν στειρεύει ποτέ, ἂν καὶ ἀπειράριθμα πλήθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου πίνουν ἐξ αὐτῆς — οὐδέποτε ἐλαττοῦνται τὰ ὕδατα αὐτῆς, ἀλλὰ ῥέουν ἐν ἀφθονίᾳ πάντοτε.

Τὰ ὕδατα τῆς Πηγῆς ταύτης ἔχουν ***ἰαματικὴν καὶ καθαριστικὴν δύναμιν.*** Ἐξαλείφουν ἐκ τῆς ψυχῆς τὴν λέπραν τῆς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίζουν αὐτὴν ἀπὸ τὰ στίγματα τὰ ὁποῖα ἀφίνει αὐτη.Σώζουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς συνεπείας τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τὸν λυτρώνουν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς ἁμαρτίας. Ὄχι μόνον ἀπαλλάττουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ποινὴν τοῦ Νόμου, ἀλλὰ καὶ μεταπλάττουν αὐτὸν εἰς ἄνθρωπον ἐντελῶς διάφορον.Τὸν ἄσωτον εἰς σώφρονα καὶ ἐγκρατῆ, τὸν ὑποκριτὴν εἰς εἰλικρινῆ, τὸν τραχὺν εἰς τρυφερόν, τὸν ἄσπλαγχνον εἰς ἐλεήμονα, τὸν ἀγέρωχον εἰς ταπεινόν, τὸν ἀσεβῆ εἰς νέαν κτίσιν.

Ὄχι δὲ μόνον καθαρίζει καὶ θεραπεύει ἡ πηγὴ ἀλλὰ καὶ ἐξωραΐζει τὰς ψυχὰς ἐκείνας ὅσαι λούονται διὰ πίστεως εἰς τὰ νάματα τῆς Χάριτος.Ἀφαιρεῖ ὅλας τὰς κηλίδας καὶ ὅλην τὴν ἀσχημίαν τῆς ἁμαρτίας ἥτις τὰς παραμορφώνει·τὰς καθιστᾷ ἁγίας καὶ ἁγνάς, ὥστε νὰ ἠδύνεται ὁ Χριστὸς νὰ παρουσιάζῃ αὐτὰς εἰς τὸν Πατέρα Αὐτοῦ ἐν Οὐρανῷ ἄνευ κηλίδος καὶ μώμου.

Πάντες ἀνεγνώσαμεν τὰ κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος ἐν τῷ Ὄρει, (Ματθ. ιζ΄ 1—8.), πῶς τὰ ἱμάτια Αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς ἡ χιὼν καὶ ἡ ὄψις Αὐτοῦ ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, καὶ ἐμείναμεν ἔκθαμβοι ἐκ τῆς ὄψεως τοῦ ὑπερφυσικοῦ ἐκείνου κάλλους καὶ τῆς θείας αἴγλης,ἥτις Τὸν περιέβαλε. Ἀλλ' ὁ διὰ πίστεως λουόμενος καὶ καθαριζόμενος ἀπὸ τοῦ ῥύπου τῆς ἁμαρτίας ἐν τῇ Πηγῇ, θέλει περιβληθῇ καὶ αὐτὸς δόξαν, τῆς ὁποίας ἀμυδρὰν μόνον ἰδέαν δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν, καὶ τοῦτο κατ' ἐπαγγελίαν τοῦ ἰδίου Σωτῆρος, εἰπόντος ὅτι «Ὅταν ἔλθῃ Αὐτὸς ἐν τῇ δόξῃ Του, μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων, πάντες οἱ πιστοὶ θέλουσιν εἶσθαι ὡς Αὐτός». Ἀδυνατεῖ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου νὰ φαντασθῇ τὰς ἀπειραρίθμους μυριάδας τῶν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ σεσωσμένων,ἐν δόξῃ καὶ ἀφάτῳ εὐδαιμονίᾳ περικυκλοῦντας τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐν ταῖς οὐρανίαις μοναῖς.

Εἶναι δὲ ἡ Πηγὴ αὕτη ἡ ***μόνη πηγὴ σωτηρίας***, τὸ μόνον μέσον διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ σωθῇ ἡ ψυχή, ἡ τόσον πολύτιμος ὥστε ὁλόκληρος ὁ κόσμος δὲν ἐπαρκεῖ εἰς ἀνταλλαγὴν μετ' αὐτῆς. Οὐδεμία ἐπίγειος δύναμις, οὐδεὶς ἄνθρωπος οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ δύναται νὰ σώζῃ ψυχάς· μόνον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀντικαταστάτου τοῦ ἐνόχου ἀνθρώπου ἀπέναντι τοῦ θείου Νόμου,δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος, πρὸς τὸν ὁποῖον δύναται νὰ ἀποβλέψῃ ὁ ἄνθρωπος, κράζων «Σῶσον με Χριστέ,Σῶτερ τῆς ψυχῆς μου!»

Τὴν πλήρη ἔννοιαν τῆς λέξεως «σωτηρία» ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν, ἀλλ' οὔτε νὰ συλλάβωμεν. Εἶναι ὡς βιβλίον πολυσέλιδον, τοῦ ὁποίου ἡμεῖς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μόνον τὴν πρώτην σελίδα,τὴν φέρουσαν τὴν ἐπιγραφήν, γνωρίζομεν. Ἠξεύρομεν ὅτι σημαίνει ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν αἰώνιον κακοδαιμονίαν, ἀλλὰ τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος αὐτῆς μόνον ἡ αἰωνιότης κατὰ μικρὸν θὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ.

Τέλος ἡ Πηγὴ αὕτη εἶναι ἀμετάβλητος· πάσας αὐτῆς τὰς θείας ἰδιότητας διατηρεῖ ἀκεραίας μέχρις οὗ συντελεσθῇ ἡ σωτηρία τοῦ ἐσχάτου τῶν λελυτρωμένων.

Ἡ πηγὴ αὕτη εἶναι ἀνοικτὴ καὶ προσιτὴ εἰς ἕκαστον ἡμῶν σήμερον, καὶ πρὸς ἡμᾶς δίδεται ἡ πρόσκλησις «Ἔλθετε καὶ πιέτε ἐξ αὐτῆς καὶ λούσθητε καὶ καθαρισθῆτε ἀπὸ τοῦ ρύπους τῆς ἁμαρτίας. Μή σας ἐμποδίσῃ τὸ πλῆθος ἢ τὸ μέγεθος τῶν ἁμαρτιῶν σας, διότι τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔκαμεν αἰωνίαν ἐξιλέωσιν διὰ τὴν ἁμαρτίαν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ἂς μὴ σας τρομάζῃ τὸ βάθος τῆς ἐξαχρειώσεως εἰς τὸ ὁποῖον πιθανὸν νὰ ἐπέσατε, διότι τὸ αἷμα τοῦτο καθαρίζει ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας. Ἂς μή σας ἀπελπίζουν αἱ πληγαὶ καὶ τὰ ἕλκη τὰ ὁποῖα κατατρύχουν τὴν καρδίαν σας, διότι τὸ αἷμα τοῦτο ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐπουλώνῃ ὅλας τὰς πληγὰς καὶ νὰ θεραπεύῃ πᾶσαν νόσον τῆς ψυχῆς. Μὴ εἴπητε, δὲν εἴμεθα ἄξιοι νὰ προσέλθωμεν, διότι παρέβημεν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐθεωρήσαμεν ὡς κοινὸν τὸ αἷμα Αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς διὰ τοιούτους παραβάτας ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον· οὐχὶ διὰ τοὺς δικαίους. «Δὲν ἦλθον ἵνα καλέσω τοὺς δικαίους ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν,» λέγει ὁ Χριστός.

Προσέλθετε ὅθεν εἰς Αὐτὸν μὲ πίστιν καὶ θέλετε λάβει συγχώρησιν καὶ δικαίωσιν καὶ θέλετε σωθῇ μὲ αἰώνιον σωτηρίαν.

Εἴθε ὁ Κύριος νὰ ἐνισχύσῃ ἕνα ἕκαστον εἰς τοῦτο. Ἀμήν.

(ἐκ τῶν τοῦ Μιχαὴλ Καλοποθάκη).

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (R chard Trench)

(Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Α'. Τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ. ('Ιωάν. β'. 1—11.)

Τὸ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα εἶ\ε ἡ καταλληλοτάτη εἰσαγωγὴ εἰς τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ ἡ Παραβολὴ τοῦ Σπείροντος ἀποτελεῖ τὴν καταλληλοτάτην εἰσαγωγὴν εἰς τὰς Παραβολὰς Αὐτοῦ (Μάρκ. δ' 31.) 'Εξ ὅλων δὲ τῶν θαυμάτων Του τοῦτο ἐνέχει τὴν βαθυτάτην προφητικὴν ἔννοιαν, ἐξεικονίζον, μὲ ἰδιάζουσαν ἐπικαιρότητα, τὸ ὅλον ἔργον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ γῆς — τὸ ἔργον τῆς ἀνυψώσεως καὶ ἐξευγενίσεως καὶ τελικῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ γηίνου χαρακτῆρος εἰς πνευματικὸν — τὴν τροπὴν τοῦ ὕδατος τῆς γῆς εἰς οἶνον ἐπουράνιον. 'Αλλ' ἂς μὴ προτρέχωμεν.

Ἂς ἐξετάσωμεν, ἓν πρὸς ἕν, τὰ στοιχεῖα τῆς ὑπὸ τοῦ 'Αποστόλου 'Ιωάννου ἀφηγήσεως τοῦ θαύματος τῆς μεταβολῆς τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον.

«Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.» Ἡ ἡμέρα αὕτη, ἡ τρίτη, θεωρεῖται γενικῶς ὡς ἡ τρίτη μετὰ τὴν προσκόλλησιν τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ναθαναὴλ εἰς τὸν Διδάσκαλον (Μάρκου α' 43), ἀμέσως μετὰ τὴν ἐν 'Ιορδάνῃ Βάπτισιν. Τὸ ἀπὸ τοῦ 'Ιορδάνου μέχρι Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας διάστημα εὐκόλως διανύεται ὑπὸ πεζοπόρου ἐντὸς δύο ἡμερῶν.

«Καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ 'Ιησοῦ ἐκεῖ». 'Υπάρχει πᾶν τὸ ἐνδόσιμον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ γάμος οὗτος ἦτο συγγενικὸς γάμος, ἢ οἰκογενείας διὰ στενῆς φιλίας συνδεδεμένης πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῆς Παρθένου, ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἀνάμιξις αὐτῆς εἰς τὰς προετοιμασίας τῆς ἑορτῆς. Ὁ Προστάτης τοῦ Υἱοῦ αὐτῆς 'Ιωσήφ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχεν ἀποθάνει· οὐδεμίαν μνείαν ποιοῦνται αὐτοῦ οἱ Εὐαγγελισταὶ μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Ναοῦ.

«'Εκλήθη δὲ καὶ ὁ 'Ιησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον». Οἱ ἐν λόγῳ μαθηταὶ θεωροῦνται ὅτι ἦσαν οἱ πέντε ἀρτισύλλεκτοι, 'Ανδρέας καὶ Πέτρος, Φίλιππος καὶ Ναθαναήλ, (Βαρθολομαῖος,) καὶ ὁ γράφων, ὁ Εὐαγγελιστὴς 'Ιωάννης, ὅστις θεωρεῖται ὑφ' ὅλων τῶν ἑρμηνευτῶν ὡς ὁ ἕτερος τῶν δύο ἀναφερομένων ἐν κεφαλαίῳ α'. 35 - 40, τοῦ δευτέρου ὄντος τοῦ 'Ανδρέου.

Ἡ παρουσία τοῦ 'Ιησοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν Του εἰς γαμήλιον ἑορτὴν δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ, διότι Αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ἵνα ἀνυψώσῃ καὶ ἐξευ-

γενίσῃ καὶ ἁγιάσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις, — τὴν λύπην καὶ τὴν χαρὰν ἐξ ἴσου — ὡς δὲ ἐκ τῆς πείρας ἠξεύρομεν, ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἔχομεν κυρίως ἀνάγκην τῆς ἐξαγιαστικῆς ταύτης δυνάμεως εἰς τὰς ὥρας τῆς χαρᾶς καὶ εὐτυχίας, διότι τότε εὐκολώτερον λησμονοῦμεν τὴν θείαν παρουσίαν, ἐνῷ ἐν καιρῷ στενοχωρίας καὶ κινδύνου προθύμως καταφεύγομεν εἰς ταύτην. Διὰ τῆς παρουσίας Του δὲ ἐκεῖ ὁ Κύριος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐχώρισε τὸν προορισμόν Του ἀπὸ τὸν τοῦ Προδρόμου, ὅστις ἔζη ἀπομεμονωμένος, μακρὰν τῆς ἀνθρωπίνης χαρᾶς καὶ λύπης καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων περιπετειῶν — κῆρυξ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ οὐδὲν πλέον.

Εἶχε δὲ ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου εἰς τὸν γάμον καὶπροβλεπτικὴν σημασίαν καὶ σκοπὸν, νὰ ἀνυψώσῃ τὸν γάμον εἰς ἱερὰν περιωπὴν εἰς τὰ ὄμματα τῆς Ἐκκλησίας Του, πρὸς ἀποστόμωσιν ἐκείνων οἵτινες ἔμελλον νὰ κηρύξωσιν ἀνώτερον τὸν ἄγαμον βίον, καὶ νὰ περιφρονήσωσι τὸν δεσμὸν τῆς Χριστιανικῆς οἰκογενείας.

«***Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου***» Ἡ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν Του συνέπεσε μὲ τὴν αἰφνιδίαν ἔλλειψιν τοῦ οἴνου, ἂν καὶ φαίνεται ἀπίθανον ὅτι συνετέλεσε σπουδαίως εἰς ταύτην, τὴν δὲ στενοχωρίαν τῶν οἰκοδεσποτῶν ἀντιληφθεῖσα ἡ Μήτηρ Αὐτοῦ ἔσπευσε νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν Υἱὸν αὐτῆς, εἴτε ἐκ τῶν πρὸς αὐτὴν γενομένων περὶ Αὐτοῦ προρρήσεων καὶ προφητειῶν μαντεύουσα τὰς ὑπερφυσικὰς Αὐτοῦ δυνάμεις, εἴτε ἁπλῶς ὡς σύμβουλον, καὶ λέγει πρὸς Αὐτόν «***οἶνον δὲν ἔχουσι***».

Ἡ πρὸς αὐτὴν ἀπάντησις τοῦ Κυρίου — ***Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου***» ἔχει προκαλέσει τὰ σχόλια ὅλων τῶν ἑρμηνευτῶν εἰς τόμους πολλούς. Οἱ ἑρμηνευταὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἰδίως ἐπειράθησαν νὰ ἀποκλείσωσιν ἐκ τῶν λέξεων τούτων πᾶσαν χροιὰν ἐπιτιμήσεως ἢ μομφῆς, πράγματι δὲ ἡ προσφώνησις «γύναι» δὲν ἐγκλείει αὐστηρότητα ἢ ψυχρότητα — ἀλλὰ προσδίδει τρόπῳ τινὶ ἐπισημότητα εἰς τὴν προσφώνησιν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ γενομένῃ πρὸς αὐτὴν «Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου». Ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς ἀκολούθους λέξεις, — «***τί ἐμοὶ καὶ σοί;***» ὑπεμφαίνεται πράγματι μία ὑπόμνησις εἰς αὐτὴν τῆς θείας Του καταγωγῆς καὶ τοῦ προορισμοῦ Του.

Οἱ πατέρες τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνῷ παραδέχονται τὴν φαινομενικὴν ἐπιτίμησιν, διατείνονται ὅτι οὕτως ὡμίλησεν ὁ Κύριος οὐχὶ πρὸς νουθεσίαν τῆς Μητρός Του, ἀλλὰ διὰ τους μαθητάς Του καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ μέλλοντος, ἵνα διδάξῃ ὅτι οὐχὶ ἐλατήρια σαρκὸς καὶ αἵματος πρέπει νὰ διέπωσι τὰς ἐκδηλώσεις τῆς θείας δυνάμεως ἀλλὰ τὰ ὑπέρτερα καὶ αἰώνια συμφέροντα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλὰ ἐνῷ τοιοῦτον ἀναμφιβόλως εἶχον σκοπόν, ἐπίσης εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ

Κύριος ἐπροτίθετο καὶ νὰ διδάξῃ Ἐκείνην, ἥτις ὡς Μήτηρ Αὐτοῦ, διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ παραβλέψῃ τὴν ἀνωτέρω νουθεσίαν. [1])

Ἀλλ' οἱόν δήποτε βαθμὸν ἐπιτιμήσεως καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἐγκλείουν οἱ λόγοι οὗτοι, ἡ προθυμία τοῦ Κυρίου, ἵνα ἔλθῃ ἀρωγὸς ἐν τῇ στενοχωρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ([2]) διαφαίνεται ἐκ τῶν περαιτέρω — Ὅτι δὲ καὶ ἡ Μήτηρ αὐτου διέβλεψεν ἐν τῇ φαινομενικῇ ἀρνήσει ἐνδεχομένην, καὶ μάλιστα βεβαίαν συγκατάνευσιν πρὸς τὴν αἴτησίν της, διαφαίνεται εἰς τὴν προσταγήν, ἣν πάραυτα δίδει πρὸς τοὺς ὑπηρέτας: «***Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε***»

Φανερὸν δὲ ὅτι ἐξέλαβε τὸ ***οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου***, ὡς εἰς τὸ παρὸν ἀναφερόμενον, ἐνῷ αἱ λέξεις αὗται ἐγκλείουν καὶ βαθυτέραν ἔννοιαν, τὴν τῆς τελειοποιήσεως τῆς δόξης Του διὰ τοῦ θανάτου ἢ τῆς ἀναχωρήσεως Αὐτοῦ ἐκ τοῦ κόσμου (Ἰωάν. ζ'. 30 - καὶ 21 - ια' 23, 27 - ιζ'. 1.) μόνον ἐν Ἰωάν. ζ'. 6, φαίνεται πιθανὴ ἡ ἐπὶ τὸ ἐγγύτερον ἑρμηνεία αὐτῶν.

Ἀλλ' ὅτι ὀρθῶς ἐξέλαβεν αὐτοὺς ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου καταφαίνεται ἐκ τῶν ὑστέρων. Σημαίνουν «Δὲν ἦλθεν ἡ στιγμὴ νὰ ἐπιδείξω τὴν δύναμίν Μου, ἕως οὗ τελείως ἐξαντληθῇ ὁ οἶνος», ἄλλως, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ καὶ ὁ Αὐγουστῖνος (Sermon· 92) ἠδύνατο νὰ φανῇ ὅτι δὲν ἐδημιουργήθη ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ νέος οἶνος, ἀλλ' ἀνεμίχθη μὲ τὰ ὑπολείμματα τοῦ παλαιοῦ. — ***Ἡ ὥρα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶσα ἄλλη βοήθεια ἐκλείπει.***

Ὁ Λούθηρος, σχολιάζων τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, μᾶς ὑποδεικνύει πρὸς μίμησιν τὴν πίστιν τῆς Παρθένου, ἥτις τόσον βεβαία οὖσα ὅτι παρ' ὅλην τὴν ἐπιτίμησιν τοῦ Υἱοῦ της, θὰ εἰσηκούετο ἡ αἴτησίς της, εἶπεν εἰς τοὺς ὑπηρέτας ***ὅτι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε.***

Πόσον ἐρασμία ἡ ἄποψις αὕτη τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Κυρίου ἡμῶν! Πόσον εὐγενὴς ἡ προθυμία μεθ' ἧς σπεύδει εἰς βοήθειαν, οὐχὶ μόνον τῶν ἐν ἀπολύτῳ κινδύνῳ εὑρισκομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν στενοχωρίᾳ ἕνεκα τῶν ἀσημάντων σχετικῶς ἀναγκῶν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Ὁ ποιήσας ἐξ ὕδατος οἶνον θὰ ἠδύνατο καὶ ἐκ λίθων νὰ ποιήσῃ ἄρτον, Δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν πρὸς τὴν προθυμίαν Του ταύτην ὑπὲρ τῶν ἄλλων, τὴν ἄρνησίν Του νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς ὑποβολὰς τοῦ Διαβόλου πρὸς πλήρωσιν τῶν ἰδίων Του ἀναγκῶν.

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθινοι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Αὐτὸς ὁ προορισμὸς τῶν ὑδριῶν τούτων, ἵνα χρησιμεύωσι διὰ τὰς νενομισμένας πολυαρίθμους πλύσεις τῶν ἐνοί-

---

[1]) «Ἐβούλετο ἑαυτὴν λαμπροτέραν ποιῆσαι διὰ τοῦ παιδός» Χρυσοστόμου 21 Ὁμιλία εἰς Ἰωάννην, Ματθαῖος ιβ'. 46—50.

([2]) «Ὁ νυμφίος περίλυπος — ἡ οἰκογένεια τεταραγμένη· ἡ εὐθυμία τῶν προσκεκλημένων ἀπειλεῖται.» (Ἱλαρίωνος de Trinitate ι. 3. 5)

κων, ἀποκλείουν πᾶσαν ὑπόνοιαν ὅτι περιεῖχον ὑπόλειμμα οἴνου ὅπερ νὰ συγκερασθῇ μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ ν' ἀποτελέσῃ τὸν νέον οἶνον.

Ἀλλ' ἐπὶ πλέον αἱ ὑδρίαι αὗται ἐκενώθησαν πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ θαύματος, κατὰ διαταγὴν τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπληρώθησαν ἐκ νέου, οὕτως ὥστε αὐτοὶ οἱ ἀντλήσαντες τὸ ὕδωρ ὑπηρέται ἦσαν μάρτυρες αὐτόπται τῆς πραγματικότητος τοῦ θαύματος τούτου. Ἄλλως θὰ ὑπετίθετο, ὡς καὶ συνέβη μὲ τὸν ἀρχιτρίκλινον, ὅτι ὁ οἶνος οὗτος προῆλθεν ἔξωθεν.

Ὡς συμβαίνει εἰς τὰς πλείστας δημιουργικὰς πράξεις, ἡ μετατροπὴ τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον ἔγεινεν ἀδιοράτως. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐχύθη ἐντὸς τῶν ὑδριῶν ὡς ὕδωρ ἐξάγεται οἶνος, ἀλλὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς μετατροπῆς, μάτην ἀγωνιζόμεθα νὰ ἐννοήσωμεν. Ἀλλά τί ἄλλο συνέβη ἐν τῷ προκειμένῳ ἢ ὅ,τι συμβαίνει καθημέραν ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον δὲν προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν μας διότι ἡ συνήθεια ἤμβλυνε τὴν ἀντίληψίν μας;

Ἐκεῖνος, ὅστις κατ' ἔτος παρασκευάζει τὸν οἶνον ἐν τῇ σταφυλῇ διὰ τῆς απομυζήσεως τῆς ὑγρασίας τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τῆς διαστολῆς τῶν σταφυλῶν ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, μὲ μετατροπὴν τοῦ ὕδατος τούτων εἰς τὸν εὐγενέστερον χυμὸν τῆς ἀμπέλου, ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει συνεκέντρωσεν ἁπάσας τὰς βραδείας ταύτας ἐνεργείας εἰς μίαν ἑνιαίαν πρᾶξιν, καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐπετέλεσε τὸ σύνηθες ἔργον πολλῶν μηνῶν. Τὸ θαῦμα συνίστατο εἰς τὸ ὅ,τι διὰ τῆς δυνάμεως καὶ θελήσεως Αὐτοῦ, ὑπερεπηδήθησαν δι' ἑνὸς ἅλματος ὅλα τὰ διάμεσα στάδια καὶ διὰ μιᾶς ἐπετεύχθη τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. (Ὅρα Αὐγουστῖνον—In Evangel. Joann. Tract. 8. καὶ Χρυσοστόμου Ὁμιλίαν 22 εἰς Ἰωάν. ***«Δεικνὺς ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐν ταῖς ἀμπέλοις τὸ ὕδωρ μεταβάλλων, καὶ τὸν ὑετὸν διὰ τῆς ῥίζης εἰς οἶνον τρέπων· ὅπερ ἐν τῷ φυτῷ διὰ πολλοῦ χρόνου γίνεται, ἀθρόον ἐν τῷ γάμῳ εἰργάσατο.»***

Ὁ ἀρχιτρίκλινος ἤτοι συμποσιάρχης, ἦτο κατὰ τὸ φαινόμενον εἷς ἐκ τῶν προσκεκλημμένων καὶ ὄχι μισθωτὸς ἐπὶ τούτῳ ταχθείς, ἐὰν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς οἰκειότητος μὲ τὴν ὁποίαν προσαγορεύει τὸν νυμφίον. Πρὸς τοῦτον δὲ ὡς ἐπὶ τῆς διανομῆς τοῦ οἴνου κατὰ τὴν ἐθυμοτυπίαν ταχθέντα, ὁ Κύριος διατάσσει νὰ φέρωσι τὸν νέον οἶνον— ***Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν.»*** —καὶ εἰς τὴν ἐλαχίστην ταύτην λεπτομέρειαν ἀναγνωρίσας καὶ τιμήσας τὰς καθιερωμένας κοινωνικὰς συνηθείας καὶ ἔθιμα, ἀποδίδων εἰς ἕκαστον τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ σέβας.

Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ, οἶνον γεγενημμένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν, οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ), φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, καὶ λέγει αὐτῷ. Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.»

Πολλοὶ ἑρμηνευταὶ κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀποπλύνωσι τοῦ στίγ-

ματος τῆς μέθης ἢ τῆς κραιπάλης τὸν ἐν Κανᾷ Γάμον,ὃν διὰ τῆς παρουσίας Του ἐτίμησεν ὁ Κύριος. Ἀλλ' ὁ ὑπὸ τοῦ ἀρχιτρικλίνου δοθεὶς ὑπαινιγμὸς ἔχει γενικὴν σημασίαν — ἀφορᾷ τὴν συνήθη εἰς γάμους καὶ συμπόσια εὐθυμίαν καὶ σύγχυσιν ἰδεῶν, ἥτις καθιστᾷ ἀμβλυτέραν τὴν ἀντίληψιν τῶν λεπτοτέρων γεύσεων καὶ ὀσμῶν. Οὔτε πρέπει, ὡς φρονοῦμεν, νὰ ἀξιωθῇ συζητήσεως ἡ δῆθεν ἀπορία τινῶν, πῶς, ὁ Κύριος, διὰ τοῦ θαύματος τούτου, διὰ τῆς δημιουργίας δηλονότι, μεγάλης ποσότητος οἴνου, (διότι ὁμολογουμένως ἦτο μεγάλη ἡ ποσότης ἡ ἐμπεριεχομένη εἰς ἓξ ὑδρίας ἐκ δύο ἕως τριῶν μετρητῶν ἑκάστην,) ὑπεδαύλιζε τὴν πρὸς τὴν μέθην καὶ κραιπάλην τάσιν τῶν εὐωχουμένων, ἐκθέτων αὐτοὺς οὕτω εἰς πειρασμόν. Ἀλλ' οἱ τοιουτοτρόπως χαρακτηρίζοντες τὴν ἄφθονον δωρεὰν τοῦ Κυρίου, δι' ἧς ἐτονίζετο ἡ θαυματουργική Του δύναμις, ἀνήκουν εἰς τὴν γενεὰν ἐκείνων οἵτινες ὠνόμαζον τὸν Ἰησοῦν οἰνοπότην καὶ σύντροφον τελωνῶν καὶ πορνῶν, περὶ δὲ τοῦ Ἰωάννου ἔλεγον ὅτι κατείχετο ὑπὸ δαιμονίου! Διοτι οὐχὶ ἐν τῇ πενιχρᾷ προμηθείᾳ ἔγκειται τὸ μυστικὸν τῆς ἐγκρατείας, ἀλλ' εἰς τὴν ἰσχυρὰν αὐτοκυριαρχίαν, ὁ δὲ χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου τελειοποιεῖται ὄχι μακρὰν τοῦ πειρασμοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀντίστασιν πρὸς τὸν πειρασμόν. Ἡ δὲ δωρεὰ τοῦ Κυρίου ἦτο τοιαύτη, οἵα ἐμπρέπει εἰς Βασιλέα καὶ μάλιστα Δημιουργόν. Μεγαλοπρεπὴς εἰς τὴν παροχὴν τῶν ἀγαθῶν τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἐφάνη μεγαλοπρεπὴς εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ὑλικῶν τούτων δωρεῶν, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἔργου Του. (Λουκ. ε'. 6,7.)

Πόσον διάφορος ὅ,τε τρόπος καὶ ἡ σειρά, μὲ τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Θεός καὶ ὁ κόσμος. Ὁ κόσμος πράγματι δίδει κατ' ἀρχὰς τὰ καλλίτερα καὶ ὡραιότερα καὶ θελκτικότερά του δῶρα, ἐν τέλει ὅμως, ἀφοῦ ἀμβλυνθῇ ἡ πνευματικὴ ἀντίληψις καὶ τὸ ἠθικὸν συναίσθημα τῶν ἀνθρώπων, θέτει ἐνώπιόν των τὰς κτηνωδεστέρας ἀπολαύσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἀπεστρέφοντο ἐν βδελυγμίᾳ ἄλλοτε. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς φυλάττει διὰ τοὺς ὀπαδούς Του τὰ καλλίτερα δῶρα διὰ τὸ τέλος — τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας μετατρέπει εἰς οἶνον χαρᾶς, τὰ ὕδατα τῆς θλίψεως εἰς τὸ ποτήριον τῆς μετ' αὐτοῦ κοινωνίας. Φυλάττει τὸν κάλλιστον οἶνον διὰ τὸ τέλος καὶ τοῦτο διότι ἡ φύσις τῆς Χάριτος εἶναι τοιαύτη, ὥστε αὐξάνει ἡ ἀπόλαυσις μὲ τὴν ἄσκησιν, πᾶν δὲ βῆμα φέρει νέον καθῆκον ἀλλὰ καὶ νέαν ἀμοιβήν.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς κατηγορηματικῶς ἀλλ' ἴσως καὶ σκοπίμως ἀναφέρει, ὅτι τὸ ἐν Κανᾷ θαῦμα ἦτο τὸ πρῶτον τῶν θαυμάτων τοῦ Κυρίου ***«Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας,καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐπίστευσαν εἰς Αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ»***. Ἀποκλείει οὕτως καὶ καταρρίπτει ὅλους τοὺς φαντασιώδεις μύθους ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τοῦ παιδὸς Ἰησοῦ ἐκτελεσθέντων σημείων καὶ θαυμάτων, τοὺς ὁποίους περιέχουν τὰ ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια. Δὲν ἀποκλείεται μὲν ἡ πιθανότης ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ὁ Ἰησοῦς ἔδωκεν σημεῖα ὅλως ἰδιαζουσῶν ἰδιοτήτων,ἀλλ'ἐφύλαξε τὴν ἐπίσημον, οὕτως εἰπεῖν ἐκδή-

λωσιν τῆς ὑπερφυσικῆς Του δυνάμεως διὰ τὴν μεθεπομένην τῆς Βαπτίσεως αὐτοῦ, δι᾽ ἧς ἐνεκαινιάσθη καὶ ἐπισημοποιήθη τὸ δημόσιον ἔργον Του,φανερώσας οὕτω τὴν δόξαν αὐτοῦ. Ἡ λέξις **δόξα** ἐνταῦθα ἐμφαίνει τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου· εἶναι ἰδιότης τοῦ Θεοῦ,συμπεριλαμβάνεται δὲ ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ Λόγου ὡς τοῦ Φωτὸς τοῦ κόσμου, ἀποπέμποντος φῶς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. Ἡ δόξα αὕτη ἀπεκρύπτετο μέχρι τοῦδε ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων,ἀλλ᾽ἐν τῷ θαύματι τούτῳ διέλαμψεν αὐτὴ διὰ τοῦ σαρκίνου περιβλήματός Του καὶ ἐγένετο ὁρατὸν εἰς τὰ πνευματικὰ ὄμματα τῶν μαθητῶν ***«ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ τοῦ Πατρός»*** καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Ἐξ ἀρχῆς ὑπεδείξαμεν ὅτι τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Κυρίου, ἡ τροπὴ τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον, εἶχε καὶ ἐσωτέραν μυστικὴν ἔννοιαν.

Τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Μωϋσέως ἦτο ἡ τροπὴ τοῦ ὕδατος εἰς αἷμα, (Ἔξοδος ζ΄. 20) θαῦμα ἁρμόζον εἰς τὸν ταχθέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς διαχειριστὴν τῆς θείας ὀργῆς καὶ τοῦ θανάτου. Ὁ Χριστὸς, ὁ Δοτὴρ τῆς Ζωῆς, ἦλθε φέρων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν χαράν, τὴν ψυχικὴν γαλήνην, τὴν εὐτυχίαν, καταλλήλως συμβολιζόμενα ὑπὸ τοῦ οἴνου τοῦ εὐφραίνοντος καρδίαν ἀνθρώπου. .Αλλὰ ἄλλην ἔτι προφητικὴν ἄποψιν συμβολίζει ἡ μεταβολὴ τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον — τὴν ἀντικατάστασιν τῆς πενιχρᾶς καὶ ἀδρανοῦς Ἰουδαϊκῆς οἰκονομίας ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς—τοῦ λιμνάζοντος τούτου ὕδατος ὑπὸ τοῦ εὐγενεστέρου καὶ ζωογόνου οἴνου μιᾶς ἀνωτέρας πίστεως.Διὰ τοῦ θαύματος τούτου,διακηρύττει ὅτι ἐν τῷ πληρώματι τοῦ χρόνου, ἦλθε διὰ νὰ πληρώσῃ τὰς προφητείας, καὶ νὰ καταστήσῃ τελείαν τὴν χαρὰν τοῦ λαοῦ Του,

Πλὴν δὲ τούτων ὅλων, ἀνεξαρτήτως πάσης ὑλικῆς καὶ προσκαίρου ἐννοίας, τὸ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας θαῦμα τοῦ Κυρίου πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς τὸ συμβολον τοῦ ἀναγεννητικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πεπτωκότων ἀνθρώπων, καὶ ἐν τῷ ὅλῳ ἀνθρωπίνῳ περιβάλλοντι. Ἐξευγενίζει καὶ ἀνυψοῖ πᾶν ὅ,τι ἐγγίζει· μεταβάλλει εἰς ἁγίους τοὺς ἐσκληρυμένους ἁμαρτωλούς, καὶ ὑπόσχεται ὅτι θέλει ἀποκαταστήσει τὴν γῆν εἰς Παράδεισον τοῦ Θεοῦ, ὅπου Αὐτὸς θὰ ἦναι ὁ Νυμφίος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν σεσωσμένων ἡ Νύμφη αὐτοῦ.

Τὴν κάτωθι προσευχὴν ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης καὶ Ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας, χρησιμοποιοῦν τὰ μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

***

Θεὲ τῆς Εἰρήνης, ὅστις διὰ τοῦ Υἱοῦ Σου, Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥρισας μίαν πίστιν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος, Πέμψον τὴν χάριν Σου καὶ τὴν ἐπουράνιον εὐλογίαν ἐφ᾽ ὅλων τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες προσπαθοῦσι νὰ ἔλθωσι πλησιέστερον πρὸς Σὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ Ἑνότητι τοῦ Πνεύματος καὶ τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Δός ἡμῖν μετάνοιαν διὰ τὰς διαιρέσεις ἡμῶν, σύνεσιν ἵνα γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν Σου, θάρρος ὅπως πράττωμεν τὸ θέλημά Σου, ἀγάπην πρὸς κατάρριψιν τῶν φραγμῶν τῆς ἀλαζονείας, καὶ ἀκλόνητον πιστότητα εἰς τὸ Παναγιον Ὄνομά σου.

Δὸς ἵνα μὴ ἀποφύγωμεν καμμίαν προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας Σου, συμφώνως πρὸς τὸ θέλημά Σου. Δός ἡμῖν τὸ θάρρος, ὅπως ζητῶμεν μόνον τὴν δόξαν Σου καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς Βασιλείας Σου. Ἕνωσον μας πάντας, ὡς Σὺ Πάτερ μετὰ τοῦ Υἱοῦ Σου καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶσθε ἕν, εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἀμήν.

ΑΙ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΑΙ
ΕΝ ΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑι ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Αἱ ἱεραποστολαὶ ἐπήγασαν ἐκ τοῦ προσωπικοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ τοῦ Ἱδρυτοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς μαθητάς του «Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη». (Ματθ. κη'. 10 Λουκ. κδ'. 47. Πράξεις τῶν Ἀποστόλων α'. 8.) Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ διδασκαλία Αὐτοῦ, τονίζουσα τὴν Πατρότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀδελφότητα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν περιωρισμένην ἄποψιν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ὀπαδῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως μεταδώσωσι τὴν πίστιν των εἰς τοὺς πλησίον καὶ μακράν, ὑπὸ τὴν μορφὴν ἱεραποστολικῆς δράσεως. Πόσον θριαμβευτικῶς ὑπερίσχυσεν ἡ παγκόσμιος αὕτη ἀρχὴ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, βλέπομεν ζωηρῶς ἀπεικονιζόμενον εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου παρουσιάζεται ὁ Χριστιανισμὸς ἐν ἀρχῇ μὲν ὡς μικρά τις Ἰουδαϊκὴ αἵρεσις, εἰς τὸ τέλος δὲ ὡς κοσμοκράτειρα πνευματικὴ δύναμις. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ὀφείλεται κατὰ τὸ πρῶτον της στάδιον εἰς τὸ ἔργον τῶν σκαπανέων τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως, τοῦ Στεφάνου, Φιλίππου καὶ Βαρνάβα· τὰ μεγαλειώδη ὅμως ἀποτελέσματα αὐτῆς ὀφείλονται εἰς τὸν διάπυρον ζῆλον καὶ τοὺς ἐμπνευσμένους ἀγῶνας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅστις εὐηγγελίσατο μέγα μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐπιτυχία δὲ τοῦ ἱεραποστολικοῦ του ἔργου μεταξὺ τῶν Ἐθνικῶν, ἐπεσφράγισεν ἅπαξ διὰ παντὸς τὸν Χριστιανισμὸν ὡς ***θρησκείαν ἱεραποστολικήν***.

Ἡ ἱστορία τῶν Χριστιανικῶν ἱεραποστολῶν διαιρεῖται εἰς τρεῖς περιόδους: τὴν ἀρχικήν, τὴν μεσαιωνικὴν καὶ τὴν νεωτέραν.

Περὶ τῆς ἀρχικῆς περιόδου, τῆς περιλαμβανούσης τοὺς τρεῖς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας, ἐλαχίστας ἔχομεν ἱστορικὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν εἰργάσθησαν οἱ πρωτεργάται τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου. Μόνον τοὺς καρποὺς τῶν κόπων καὶ ἀγώνων των βλέπομεν. Αἴφνης ἐπαρχίαι ὁλόκληροι, ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἐμφανίζονται Χριστιανικαί. Πῶς καὶ διὰ ποίων θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἔγεινε τοῦτο; Ἡ ἱστορία δὲν τὸ μνημονεύει. Παράδειγμα ἔχομεν τὴν Βιθυνίαν τῆς Μ. Ἀσίας, ἥτις κατὰ τὸ 112 ὡς μνημονεύει ὁ Πλίνιος εἰς ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Τραϊανόν, ἐμφανίζεται ἐκχριστιανισθεῖσα ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, οὕτως ὥστε καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἀποκέντρους περιφερείας εἶχον σχεδὸν ἐντελῶς ἐγκαταλειφθῆ οἱ ἐθνικοὶ ναοὶ καὶ αἱ ἐθνικαὶ ἱεροτελεστίαι, μετὰ δυσκολίας δὲ ἐπρομηθεύ-

οντο οἱ ἱερεῖς σφάγια διὰ τὰς εἰδωλολατρικὰς θυσίας. Μέχρι δὲ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε κατακτήσει οὐσιωδῶς ὁλόκληρον τὸ Κράτος, ἡ δὲ ἐπισημοποίησις τοῦ Χριστιανισμοῦ μᾶλλον ἠλλοίωσε τὴν γνησιότητα τοῦ δόγματος, εἰς τὸ ὁποῖον προσήρχοντο χάριν συμφέροντος, οἱ θηρεύοντες ἀξιώματα καὶ εὔνοιαν Αὐτοκρατορικήν.

Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ 3ου αἰῶνος αἱ ἱεραποστολικαὶ ἐνέργειαι εἶχον συγκεντρωθῆ ἐπὶ τῶν μεθορίων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Μεταξὺ τῶν κατὰ τὸν 4ον καὶ 5ον αἰῶνα ἀναδειχθέντων διὰ τοῦ ἱεραποστολικοῦ των ζήλου εἶναι Γρηγόριος, ὁ «ἀπόστολος τῆς Ἀρμενίας» (300 μ. Χ.) Οὐλφιλος ὁ «Ἀπόστολος τῶν Γότθων» (350), Φρουμέντιος ὁ ἐκχριστιανίσας τὴν Ἀβυσσηνίαν (327) Νινὼ ἡ Ἁρμενίς,ἥτις ὑπῆρξε τὸ ὄργανον τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς Ἰβηρίας νῦν Γεωργίας, (330 περίπου). Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅστις ἵδρυσεν ἱεραποστολικὴν σχολὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ προετοιμάζωνται νέοι Γότθοι ὡς ἱεραπόστολοι μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν των, Μαρτῖνος ἐπίσκοπος Τουραίνης, ὅστις ἐξεχριστιάνισε τὰς εἰδωλολατρικὰς ἐπαρχίας τῆς κεντρικῆς Γαλατίας, Βαλεντῖνος ὁ «Ἀπόστολος τοῦ Νορικοῦ», Ὀνορᾶτος (410) ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἱεραπόστολος τῆς μεσημβρινῆς Γαλατίας, καὶ Πατρίκιος, ὅστις ἐκήρυξε τὸν Χριστὸν εἰς τὴν Ἰρλανδίαν (463—495).

Μεσαιωνικὴ Περίοδος.

Μὲ τὸν 5ον αἰῶνα αἱ εὐαγγελιστικαὶ ἐνέργειαι τῆς Ἐκκλησίας ἔλαβον νέαν κατεύθυνσιν καὶ ἀντικείμενον αὐτῶν ὑπῆρξαν αἱ ἄγριαι ὀρδαὶ τῶν Γότθων, αἵτινες ἀπό τινος ὑπερβᾶσαι τὰ σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας εἶχον ἐξαπλωθῆ ἐφ' ὅλου τοῦ προσώπου τῆς Εὐρώπης. Ἤδη ἐπέκειτο ἡ ἀποσύνθεσις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Ἡ Ἐκκλησία ἀπαλλαγεῖσα πλέον τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐξαιτεῖται τὴν ἀνοχὴν τῆς ἐπισήμου ἀρχῆς, ἐγένετο ἐπιθετικὴ καὶ ἐρρίφθη θαρραλέως εἰς τὸν ἱεραποστολικὸν ἀγῶνα, χωρὶς νὰ ὑποτιμήσῃ τὸ μέγεθος καὶ τὰς δυσχερείας τοῦ προκειμένου ἔργου τῆς κατευνάσεως τῶν ἀντικρουομένων στοιχείων τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐξημερώσεως τῶν ἀγρίων ἐπιδρομέων διὰ τῆς κατηχήσεως αὐτῶν εἰς ἁγνοτέραν καὶ ὑψηλοτέραν πίστιν. Οἱ σκαπανεῖς τοῦ πολυμόχθου καὶ δυσκολωτάτου τούτου ἔργου ἦσαν Κέλται,ἐκ τῶν ἀρτισυστάτων ἐκκλησιῶν τῆς Ἰρλανδίας καὶ ὀρεινῆς Σκωτίας. Φλεγόμενοι ὑπὸ ἱεροῦ ζήλου οἱ ἀτρόμητοι οὗτοι ἱεραπόστολοι προσείλκυσαν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον πλείστας ἐπαρχίας τῆς Κεντρώας Εὐρώπης καὶ ἀντιμετωπίσαντες τοὺς κινδύνους τῶν βορείων θαλασσῶν, ἐκήρυξαν τὸν Χριστὸν εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας τῶν Νήσων Φαρῶε καὶ αὐτῆς τῆς παγερᾶς Ἰσλανδίας. Ἔθεσαν τὰ θεμέλια τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου ἐν Εὐρώπῃ, ἐπιβληθέντες εἰς τοὺς ἀγρίους εἰδωλολάτρας διὰ τῆς αὐστηρότητος τοῦ βίου των καὶ τοῦ μεγέθους τῶν θυσιῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβάλλοντο χάριν τοῦ Εὐαγγελίου.

Τὸ ἔργον τοῦτο τὸ θαυμάσιον, τῶν σκαπανέων τῆς πίστεως ἐστερεῖτο ἐν τού-

τοις μονιμότητος. Οἱ Κέλται ἱεραπόστολοι περιήρχοντο ἀποστολικῶς τὰς χώρας ἐν συνοδείᾳ ἐνθέρμων ὀπαδῶν, κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς συστηματοποιήσεως τοῦ καρποῦ τῶν ἱεραποστολικῶν των ἐνεργειῶν ἀνέλαβον οἱ Ἄγγλοι νεοφώτιστοι Χριστιανοί, οἵτινες ἐκ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Χριστιανικῶν κοινοτήτων των ἔσπευσαν πρὸς εὐαγγελισμὸν τῶνΤευτόνων εἰς τοὺςδρυμοὺς τῆςΓερμανίας.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀφωσιωμένων ἱεραποστόλων τῶν ἀγγλικῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἡ μᾶλλον ἐξέχουσα προσωπικότης εἶναι ὁ Βονιφάτιος, ὁ καὶ «Ἀπόστολος τῆς Γερμανίας» κληθείς, ὅστις διὰ πολυμόχθου καὶ σθεναροῦ κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας ἀγῶνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔσχε βοηθοὺς τοὺς συγγενεῖς του Βουνιβάλδον καὶ Βιλιβάλδον μετὰ τῆς ἀδελφῆς τούτων Βαλπούργας μετὰ 30 ἄλλων γυναικῶν ἱεραποστόλων, ἐπαγίωσε τὸ ἔργον τῶν προγενεστέρων Κελτῶν ἱεραποστόλων, ὑποστὰς τὸν μαρτυρικὸν θάνατον.

Δὲν εἶχεν ὅμως λήξει ὁ κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας ἀγών, παρ᾽ ὅλην τὴν σύνεσιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ Βονιφατίου. Πᾶν δὲ τὸ ὁποῖον ὁ Αὐτοκράτωρ Καρολομάγνος εἶχε κερδίσει πρὸς συγκράτησιν τοῦ Κράτους καὶ διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα ἐκινδύνευσε νὰ ἀνατραπῇ κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα, μὲ τὴν εἰσβολὴν τῶν Σκανδιναυῶν, οἵτινες εἶχον περιστοιχίσει τὰς βορειοδυτικὰς παραλίας τῆς Εὐρώπης,εἰσχωροῦντες εἰς αὐτὴν διὰ κάθε δυνατῆς διόδου, ἐνῶ πρὸς ἀνατολὰς οἱ ἄγριοι Οὔγγροι ἐμυρμηκίαζον δίκην ἀκρίδων, δῃοῦντες τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας εἰσέβαλλον ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς μέχρι τῶν Ἄλπεων, πρὸς νότον δὲ καὶ νοτιο ανατολικῶς οἱ Σαρακηνοὶ προεχώρουν νικηφόροι ὁλονέν. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐφαίνετο τότε προωρισμένος νὰ στραγγαλισθῇ. Ἀλλ᾽ ὁ ἀτρόμητος Ἄνσκαρ ἀνέλαβε τότε τόλμημα ἐκ τῶν μᾶλλον παρακεκινδυνευμένων--νὰ μεταφέρῃ τὸν ἀγῶνα εἰς αὐτὴν τὴν χώραν τοῦ ἐχθροῦ, μεταβὰς δὲ εἰς Δανίαν καὶ Σουηδίαν, ἀνεζήτησε τοὺς Σκανδιναυοὺς ἄρχοντας εἰς τὰ κρησφύγετά των· εἰς τούτους δὲ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ βοηθούμενος ὑπὸ ὁλονὲν ὀγκουμένου ρεύματος νέων προσηλύτων, οἵτινες ἤντλουν ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμὸν ἐκ τοῦ παραδείγματός του, ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ τοὺς καρποὺς τῶν μόχθων του, τὴν ἐξάλειψιν τῆς πειρατίας καὶ λεηλασίας καὶ τὴν ἵδρυσιν πολυαρίθμων Χριστιανικῶν κοινοτήτων καθ᾽ ὅλας τὰς Σκανδιναυϊκὰς χώρας.

Οὕτως ἐκηρύχθη διαδοχικῶς τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν Ρωμαϊκόν, τὸν Κελτικόν, τὸν Τευτονικὸν καὶ τὸν Σκανδιναυϊκὸν κόσμον. Ἀλλ᾽ ὑπελείπετο ἀκόμη ἀγὼν πεισματωδέστερος πρὸς τὰς Σλαβονικὰς φυλάς, τὰς λατρευούσας ἀποτροπαίους τριαδικὰς πολυκεφάλους θεότητας, τὰς ὁποίας ἐξημένιζον μόνον δι᾽ ἀνθρωποθυσιῶν. Ὁ εὐαγγελισμὸς τῶν φυλῶν τούτων ἤρχισε ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ ἐκεῖθεν ἐξηπλώθη εἰς Μοραβίαν. Δύο Ἕλληνες ἱεραπόστολοι, ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος ἐκήρυξαν τὸν Χριστὸν εἰς τὰς φυλὰς ταύτας, καὶ μετεγλώττισαν τὰς Ἱερὰς Γραφὰς εἰς τὴν Σλαβονικὴν γλῶσσαν. Κατόπιν μετέβησαν εἰς Βοημίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰς Σκυθικὰς στέππας, ὅπου ὑπὸ τὸν Ρουρὶκ τὸν Κατακτητήν, διεπλάτυνετο ἤδη ἡ Ρωσσία.

Περὶ τὰ τέλη δὲ 10ου αἰῶνος ἡ ἀρτιγέννητος Ρωσσία ἐδέχετο ἐπισήμως τὸν Χριστιανισμόν.

Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐξηλείφθη τελείως ἡ εἰδωλολατρεία μεταξὺ τῶν Σλαβονικῶν φυλῶν· δὲν ὑπῆρξε πλήρης ὁ ἐκχριστιανισμὸς τοῦ στοιχείου τούτου πρὸ τοῦ 1168, ὅτε τὸ κολοσσιαῖον ὁμοίωμα τῆς τετρακεφάλου θεότητος Σβάντεβιτ κατεθρυμματίσθη πανδήμως ἐν 'Αρκόνῃ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Βαλτικῆς. 'Αλλὰ καὶ πάλιν μέχρι τοῦ 1230 ἐτελοῦντο ἐν Πρωσσίᾳ καὶ Λιθουανίᾳ ἀνθρωποθυσίαι, μεταξὺ δὲ τῶν Λαπώνων διετηρήθησαν πολλαὶ εἰδωλολατρικαὶ συνήθειαι μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος.

Ἡ μεταξὺ τῶν εἰδολολατρῶν τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς ἱεραποστολικὴ δρᾶσις κατὰ τὸν Μεσαίωνα διεξήχθη κυρίως ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς 'Εκκλησίας. 'Εν τούτοις προηγήθησαν ταύτης οἱ ἐν Κεϋλάνῃ, Μαλαβάρῃ καὶ Κίνᾳ ἀγῶνες τῶν Νεστοριανῶν ἱεραποστόλων, ἐξαποσταλέντων παρὰ τῶν ἐν Βαγδάτῃ, 'Εδέσσῃ καὶ Νισιβίδι Νεστοριανῶν 'Εκκλησιῶν. Οὗτοι ἵδρυσαν τὴν πρώτην ἐν Κίνᾳ Χριστιανικὴν 'Εκκλησίαν, καὶ ἐπεξέτειναν τὰς προσπαθείας των καὶ εἰς τὰς παρὰ Κασπίους περιφερείας.

'Εκ Ρώμης ἀπεστάλησαν κατὰ τὸ 1245 δύο ἱεραποστολαὶ πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Μογγόλων, δευτέρα δὲ τοιαύτη κατὰ τὸ 1253 καὶ τρίτη κατὰ τὸ 1274, ὅπως παρακινήσωσι τούτους ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παύσωσιν εἰσβάλλοντες εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀσπασθῶσι τὸν Χριστιανισμόν. Εἰς τοῦτο ἀπέτυχον, πλὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14ου αἰῶνος δύο μοναχοὶ τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν, κατώρθωσαν νὰ εἰσχωρήσουν εἰς Κίναν καὶ νὰ ἱδρύσωσιν ἐν Πεκίνῳ σχολὴν πρὸς μόρφωσιν Ταρτάρων νέων ὡς ἱεραποστόλων, τὸν δὲ σπινθῆρα τοῦτον τοῦ Χριστιανισμοῦ διετήρησαν ἄσβεστον διὰ τῆς μεταφράσεως εἰς γλῶσσαν Ταρταρικὴν τῆς Νέας Διαθήκης καὶ τοῦ Ψαλτηρίου.

'Αλλ' αἱ δοκιμαστικαὶ αὗται ἀπόπειραι ἐπρόκειτο νὰ ἐπαναληφθῶσιν εἰς μεγαλειτέραν κλίμακα. Χάρις εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Πορτογαλλικοῦ Κράτους μέχρι τῶν 'Ινδιῶν διὰ τοῦ Albuquerque, καὶ τὴν κατακτητικὴν πρόοδον τῶν 'Ισπανῶν εἰς τὴν πλουσιωτάτην χώραν τοῦ Νέου κόσμου, τὸ Μεξικόν, τὰς βλέψεις ἀμφοτέρων ἡνώνησεν ὁ Πάπας, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ πήξωσι τὸν σταυρὸν ὅπου δήποτε καὶ ἂν ἐπήγνυον τὴν ἐθνικὴν σημαίαν. 'Εδίδετο οὕτως εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Πορτογαλλίας καὶ τῆς 'Ισπανίας μία μοναδικὴ εὐκαιρία, ὅπως ἐπεκτείνωσι τὸν Χριστιανισμὸν μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν. 'Αλλ' ὁ ζῆλος τῶν Πορτογάλλων, οὐχὶ ἀμιγὴς πλεονεξίας, ἐξησκήθη κυρίως κατὰ τὸν Χριστιανῶν ἑτέρου δόγματος, εἰς τοὺς Σύρους Χριστιανοὺς τῆς Μαλοβάρης τοὺς προσηλυτισθέντας ὑπὸ τῶν Νεστοριανῶν ἱεραποστόλων, καὶ τοὺς ἐξ 'Ορθοδοξίας 'Αβυσσηνούς. 'Ενῷ ἐξ ἄλλου οἱ 'Ισπανοὶ ἐν Μεξικῷ καὶ Περουβίᾳ ἐνήργουν τὸν προσηλυτισμὸν τῶν ἰθαγενῶν δι' ἀποτροπιαστικῆς μεθόδου, τῆς ὁποίας τὸ ἄκουσμα προξενεῖ φρίκην. Σφαγαὶ πάνδημοι, ἀδιακρίτως ἡλικίας καὶ φύλου, βασανιστήρια καὶ δουλεία χειροτέρα τοῦ θανάτου ἀποτελοῦν τὴν εἰκόνα τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως τῶν συνοδευόντων τοὺς 'Ισπανοὺς κατακτητὰς καλογήρων· ταῦτα ἐξιστόρησεν ὁ ἐν τῷ μέσῳ τινύτων

ἐπὶ ἔτη ζήσας περιώνυμος Las Casas, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ μόνος συνήγορος ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν τῶν Ἀζτέκ. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἡνωμένην βίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας, ἐξηλείφθη τέλος πᾶν ἴχνος τῆς λατρείας τῶν Ἀζτὲκ ἐκ τῶν Ἱσπανικῶν κτήσεων ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος ἱδρύθη τὸ περιώνυμον σῶμα τῶν Ἰησουϊτῶν, πρὸς σκοπὸν ἐκχριστιανισμοῦ τῶν εἰδωλολατρικῶν λαῶν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Ὁ ἱδρυτὴς αὐτῆς Ἰγνάτιος Λουαγιόλας, ἀνὴρ μεγαλεπίβουλος καὶ ἀφοσιωμένος εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἰδέαν, μετὰ τοῦ συνεργάτου του Φραγκίσκου Ξαβιέρου, ἀνδρὸς ὑπερόχου καὶ πλήρους ζήλου διὰ τὸ ἔργον τοῦτο,μετέβη εἰς τὴν Γοάν,Πορτογαλλικὴν κτῆσιν,τῷ 1542,κατὰ δὲ τὸ διάστημα τῶν μέχρι τοῦ θανάτου του διαρρευσάντων δέκα ἐτῶν εἰργάσθη μετ'ἀνελπίστου ἐπιτυχίας μεταξὺ διαφόρων φυλῶν τῆς Μαλαϊκῆςπαραλίας,ἵδρυσε ἱεραποστολικὸν σταθμὸν ἐν Ἰαπωνίᾳ,καὶ ἕτερον ἐν Μαλάκκᾳ,ἡτοιμάζετο δὲ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν χώραν τῶν ὀνείρων του τὴν Κίναν, ὅτε ἀπεκόπη εἰς τὸ 46ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ὑπὸ κακοήθους πυρετοῦ.Οἱ διάδοχοί του συνέχισαν τὸ ἔργον του ἐν Κίνᾳ, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ἐν Παραγουάῃ εἰργάσθη ἕτερος κλάδος τοῦ αὐτοῦ σώματος. Παραλλήλως πρὸς τὰς προσπαθείας ταύτας οἱ Οὑγενότοι Διαμαρτυρόμενοι ἀπέστειλαν Γάλλον Ἱππότην τῆς Μελίτης, ὅπως σχηματίσῃ Χριστιανικὴν κοινότητα ἐν Ρίῳ τῆς Βραζηλίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος ὁ ἀκούραστος ζῆλος τῶν Ἰησουϊτῶν ἱεραποστόλων προεκάλεσε τελειοτέραν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ σώματος, ὑπὸ Γρηγορίου ιγ' καὶ τῶν διαδόχων του, Γρηγορίου ιδ' καὶ Οὐρβανοῦ η', ὅστις συνεπλήρωσε τὸν ὀργανισμὸν διὰ τῆς ἱδρύσεως ἐν Ρώμῃ τῆς Σχολῆς τῆς Προπαγάνδας, ὅπου προετοιμάζονται νέοι ὡς ἱεραπόστολοι, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὡς καλλιεργηταὶ τοῦ δόγματος τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Πάπα.

Ἡ Νεωτέρα Περίοδος

Τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον χαρακτηρίζει ὠργανωμένη ἱεραποστολικὴ δρᾶσις, δι' ἑταιριῶν ἱεραποστολικῶν.

Ἐὰν κατὰ τὴν προηγουμένην περίοδον αἱ ἐκ τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐκπηγάσασαι Διαμαρτυρόμεναι Ἐκκλησίαι δὲν ἐμφανίζονται, ἐνεργὸν μέρος λαμβάνουσαι εἰς τὸν ἐκχριστιανισμὸν τοῦ κόσμου, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κολοσσιαίαν ἐπίδειξιν δυνάμεως τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, τοῦτο εἶναι εὐνόητον, καθότι ἡ ἀπομόνωσις τῶν Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν, ἡ ἀνάγκη τῆς διευθετήσεως τῶν ἰδίων δογμάτων καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων,συνεκέντρωσαν ἅπασαν τὴν προσοχήν των καὶ δὲν ἀφῆκαν καιρὸν ὅπως μεριμνήσωσι περὶ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν.

Ἐν τούτοις, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς περιόδου ταύτης δὲν ἔλειψαν δείγματα τοιαύτης μερίμνης ἐκ μέρους τῆς Διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας. ἀλλὰ κυρίως τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀγγλικῆς θαλασσοκρατίας ἐχαρακτήρισε καὶ

ἰδιάζουσα πρόνοια περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς σωτηρίας τῶν εἰδωλολατρῶν.

Οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας ἀνεξαιρέτως, ὁμοῦ μὲ τὰ πρὸς τοὺς κατὰ καιροὺς ἐξερευνητὰς καὶ ἀποικιστὰς διδόμενα ἔγγραφα ἐξουσίας ἐπὶ τῶν νέων κτήσεων, ἔδιδον καὶ τὴν ῥητὴν ἐντολὴν ὑπὸ τύπον ὅρου, ὅπως πρῶτον μέλημα ἀνώτερον τῆς περὶ κέρδους φροντίδος, ἦναι ***ἡ σπορὰ τοῦ*** Χριστιανισμοῦ εἰς τὰς χώρας ταύτας. «***Ἄλλως πᾶσα ἐπιχείρησις δὲν θέλει εὐοδωθῇ οὔτε καταστῇ μόνιμος***».

Σχεδὸν ταὐτόχρονος μὲ τὸν ἀποικισμὸν τῆς Β. Ἀμερικῆς ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, ὑπῆρξε καὶ ἡ ἵδρυσις ἱεραποστολῶν μεταξὺ τῶν ἐρυθροδέρμων φυλῶν τῆς Βιργινίας καὶ Νέας Ἀγγλίας, μεταξὺ δὲ τῶν σκαπανέων τοῦ ἔργου τούτου ἐξέχει τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου Elliot «τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐρυθροδέρμων» ὡς ὠνομάσθη. Ἡ μεταγλώττισις τῶν Ἱερῶν Γραφῶν εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, καὶ ἡ σύνταξις γραμματικῆς τῆς αὐτῆς γλώσσης εἶναι ἔργον ἰδικόν του. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης ἤρχισεν ἡ αὔξησις καὶ ἡ συστηματοποίησις τῶν ἱεραποστολικῶν ἐνεργειῶν, διὰ τῆς ἱδρύσεως ἑταιριῶν.

Ἐν τούτοις καὶ μεμονωμέναι ἱεραποστολικαὶ ἐνέργειαι κατεβάλλοντο σποραδικῶς. Κατὰ τὸ 1705 Φριδερῖκος ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Δανίας ἵδρυσε ἱεραποστολὴν εἰς Κορομάνδελ τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς, ἣν ἐλάμπρυναν τὰ ὀνόματα τῶν Ziegenbald, Schultz καὶ Schwartz, καὶ τῆς ὁποίας ὁ εὐεργετικὸς ἀντίκτυπος ἀπέβη πρὸς πνευματικὴν ὠφέλειαν τῆς ἐν Δανίᾳ ἐκκλησίας.

Τῷ δὲ 1731, οἱ Μοραβιανοὶ καίτοι διωκόμενοι ἐν τῇ πατρίδι των, καὶ εἰς σπήλαια καὶ δρυμοὺς τῶν ὀρέων καταφεύγοντες πρὸς διάσωσιν τῆς ζωῆς των, μόλις εὗρον ἄσυλον ἐν Σαξωνίᾳ, πρωτίστως ἐμερίμνησαν περὶ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν εἰδωλολατρικῶν χωρῶν, καὶ δὲν ἐδίστασαν, ἀτρόμητοι καὶ πλήρης ζήλου, νὰ σπεύσωσιν εἰς τὰς παγερὰς ἀκτὰς τῆς Γροιλλανδίας καὶ τὰς βαρβάρους νήσους τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, ὅπως κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ψυχὰς ἀπολλυμένας. Τὸ σπουδαιότατον ἔργον τῶν Μοραβίων «ἀδελφῶν» θὰ ἀναλύσωμεν ἐν εὐθέτῳ καιρῷ.

Τὸ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ κυρίως κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ὀργανωθὲν σύστημα τῶν ἱεραποστολικῶν ἑταιριῶν, εἶναι ἀποκύημα ζήλου πρὸς διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν ὁποῖον μόνον ἡ πρώτη περίοδος τῆς ἱστορίας τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας δύναται νὰ ἐπιδείξῃ. Ἀπὸ τοῦ 1691 ἱδρύθησαν ἄνω τῶν 55 ἱεραποστολικῶν ἑταιριῶν τοῦ Διαμαρτυρομένου δόγματος ἐν Μ. Βρεττανίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ, εἰς δὲ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἄνω τῶν 30. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν πρέπει νὰ συγκαταλεχθῶσι καὶ αἱ μεγάλαι «Βιβλικαὶ Ἑταιρίαι» αἱ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν μεταφρασμένων εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ διαλέκτους τῆς ὑφηλίου. Δι' ὅλων τούτων τῶν ἑταιριῶν ἐκηρύχθη καὶ κηρύσσεται τὸ Εὐαγγέλιον μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν τῶν Νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς,

καὶ τῶν ὑπολειπομένων εἰσέτι ἐν Β. Ἀμερικῇ φυλῶν, καὶ εἰς τὰς φυλὰς τῆς Ἀφρικῆς, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Κίναν τὴν ἀπόρθητον Ἀκρόπολιν τῆς προαιωνίου προλήψεως καὶ ἀποκλειστικότητος. Ὁ εὐαγγελισμὸς τῶν εἰδωλολατρῶν εἰς πολλὰ μέρη ἐστοίχισε τὴν ζωὴν τῶν πρώτων ἱεραποστόλων, ὡς μεταξὺ τῶν ἀνθρωποφάγων φυλῶν τῶν Νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ, εἰς Μαδαγασκάρην καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη, ὅπου καὶ ἰθαγενεῖς προσήλυτοι ὑπέστησαν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον κατὰ χιλιάδας. Οἱ καρποὶ ὅμως τῶν θυσιῶν τούτων ὑπῆρξαν ἀγλαοί, ὁ ἐκχριστιανισμὸς ὁλοκλήρων ἠπείρων, ἡ ἵδρυσις ἰθαγενῶν Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, ἐμφορουμένων καὶ τούτων ὑπὸ τοῦ ἱεραποστολικοῦ ζήλου ὑπὲρ τῶν ἀγνοούντων ἀκόμη τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἐνδελέχεια τοῦ πνεύματος τῶν ἱεραποστολῶν, ἥτις ἐχαρακτήρισε τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ στάδια, καὶ ἥτις ἂν καὶ κατὰ καιροὺς ἐφάνη ἠλαττωμένη, ἀνεζωπυρώθη ὅμως εἰς πᾶσαν κρίσιμον ὥραν, μετὰ πᾶσαν περίοδον ἀδρανείας, ἐπισφραγίζει τὸν Χριστιανισμὸν ὡς τὴν θρησκείαν, ἥτις μέλλει νὰ ἐκτοπίσῃ πάσας τὰς ἄλλας θρησκείας τοῦ κόσμου, μολονότι σήμερον ἀριθμητικῶς ἐκεῖναι ὑπερβαίνουν ταύτην, μὲ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ὀπαδῶν των. Ἀλλ' ἡ πιθανότης τῆς ἀντοχῆς τούτων ἀπέναντι τῆς προϊούσης πορείας τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε ἐλαχίστη, καθόσον αἱ θρησκεῖαι ἐκεῖναι οὔτε προαγωγοὶ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ ὑπῆρξαν, οὔτε δύνανται νὰ ἐναρμονισθῶσι πρὸς τὴν διανοητικήν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν προαγωγὴν τοῦ νεωτέρου κόσμου.

Ἐνῷ κατὰ τὸν γ' αἰῶνα ἡ ἀναλογία τῶν Χριστιανῶν πρὸς τὸν λοιπὸν κόσμον ἦτο ὡς 1:150, σήμερον ἡ ἀναλογία αὕτη εἶναι ὡς 1:5, εἶναι δὲ γεγονὸς ἀναμφήριστον, ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σήμερον συνταυτίζεται μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἐθνῶν τῆς Χριστιανοσύνης.

Μὲ ὅλας τὰς ἐλλείψεις της ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἔχει κερδίσει πρὸς ἑαυτὴν τὰ ἔθνη τοῦ μέλλοντος.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΑΒΥΣΣΗΝΙΑΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπισκέψεως τοῦ συμπαθοῦς καὶ φιλοπροόδου Ἀντιβασιλέως τῆς Ἀβυσσηνίας Ρὰς Τάφφαρι, ὅστις τόσον θερμὸς θαυμαστὴς τῆς Ἑλλάδος καὶ φίλος τῶν ἐν τῇ χώρᾳ του ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων ἐδείχθη, νομίζομεν ὅτι ἀνταποκρινόμεθα πρὸς μίαν γενικὴν ἐπιθυμίαν διαφωτίσεως περὶ τῆς σχεδὸν ἀγνώστου ἐκείνης χώρας, παραθέτοντες ἐν ὀλίγοις τὰς κυριωτέρας γραμμὰς τῆς ἱστορίας αὐτῆς καὶ συμπληροῦντες αὐτὰς διὰ εἰκόνος τῆς σημερινῆς αὐτῆς ζωῆς, ἐκ τῆς ἐνδιαφερούσης μελέτης Ἕλληνος ἐκεῖ ἐγκατεστημένου, τοῦ κ. Σ. Προκοπίου, «Εἰς τὰ Βασίλεια τοῦ Μενελίκ».

Ἡ Ἁγία Γραφὴ μνημονεύει πολλαχοῦ τὴν χώραν τῆς Αἰθιοπίας, διότι τοῦτο

εἶναι τὸ καθαυτὸ ὄνομα τῆς Ἀβυσσηνίας, κυρίως δὲ εἶνε γνωστὴ εἰς ἡμᾶς ὡς χώρα ὁπόθεν ὁ Σολομὼν ἐπρομηθεύετο τὸν ἀμύθητον χρυσόν, ὅστις κατέστησε παροιμιώδη τὴν λαμπρότητα τῆς πρωτευούσης του καὶ τοῦ Ναοῦ του. Πασίγνωστος δὲ εἶναι ἡ μνημονευομένη ἐπίσκεψις τῆς Βασιλίσσης τῆς χώρας ταύτης (Σαβαίας) πρὸς τὸν Σολομῶντα. Κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα ἡ Αἰθιοπία ἐξεχριστιανίσθη ἐπισήμως, καθ᾽ ὃν τρόπον ἐξεχριστιανίσθη ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ἀλλὰ τὸ ρεῦμα τοῦ Μωαμεθανισμοῦ τὸ ὁποῖον κατέκλυσε τὴν Ἀνατολὴν, ἀπέκλεισε τὴν Αἰθιοπίαν ἀπὸ πᾶσαν μετὰ τοῦ ἔξω κόσμου συγκοινωνίαν ἐπὶ χίλια ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ἔμεινεν ἄγνωστος καὶ λησμονημένη, ἀλλ᾽ ἐν τούτοις διετήρησε τὸν σπινθῆρα τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλιας. Κατὰ τὸ 1504 ἐπεκαλέσθη τὴν ἀρωγὴν τῶν Πορτογάλλων ἐναντίον τῶν Μωαμεθανῶν καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐποχῆς ἀρχίζει νέα περίοδος περισπασμῶν ἐσωτερικῶν καὶ ξένων ἐπιδράσεων, διὰ μέσον τῶν ὁποίων ἠμύνθη ἐρρωμένως τῆς ἀνεξαρτησίας της, καὶ τέλος ἑδραίωσε ταύτην ὑπὸ τὸν ἰσχυρὸν καὶ νοήμονα Αὐτοκράτορα Μενελὶκ Β΄, πατέρα τῆς νῦν Αὐτοκρατείρας Ὀζορο — Ζαουντί, καὶ θεῖον τοῦ Ἀντιβασιλέως Ρὸς Τάφφαρι.

Ἡ ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ ἐξισλαμισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς ἐμμονὴ τῶν Αἰθιόπων εἰς τὸν Χριστιανισμὸν, ὅσον καὶ ἂν ἀπεμακρύνετο οὗτος τῆς ἀρχικῆς ἁγνότητος, πρέπει νὰ καθιστᾷ τὴν χώραν των ἀντικείμενον ἐνδιαφέροντος καὶ συμπαθείας εἰς ἡμᾶς.

Σήμερον δὲ ὁ Ἕλλην ὅστις ἐπισκέπτεται τὴν Ἀβυσσηνίαν συγκινεῖται εἰς τὴν ζωηρὰν ἐκδήλωσιν κάθε Ἀβυσσηνοῦ, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι γνήσιος Ἕλλην Χριστιανὸς (ρούμ) προτείνων μεταξὺ ἄλλων τὴν χρῆσιν τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ «Κύριε ἐλέησον» εἰς τὴν λειτουργίαν, τὴν ταὐτότητα τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, καὶ διηγούμενος τὰ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος Φρουμεντίου, ὅστις κατὰ τὸ 335 μ. Χ, πεσὼν εἰς χεῖρας πειρατῶν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, ἐπωλήθη ὑπ᾽ αὐτῶν εἰς τὴν Ἀβυσσηνίαν, τῆς ὁποίας ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν ἐκράτησεν εἰς τὰ Ἀνάκτορά του ὡς παιδαγωγὸν τῶν τέκνων του.

Ὁ Φρουμέντιος, ἀφοῦ κατήχησε πρῶτον ὁλόκληρον τὴν Αὐλὴν εἰς τὸν Χριστιανισμόν, καὶ μετὰ τοῦτο πλείστους βαθμοφόρους τοῦ κράτους, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπως ζητήσῃ ἱερέα πρὸς κατήχησιν τοῦ λαοῦ εἰς τὸ δόγμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλ᾽ ὁ Μ. Ἀθανάσιος τότε Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὀρθῶς ἐκτιμήσάς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Φρουμεντίου, ἐπροτίμησε νὰ χειροτονίσῃ τοῦτον, καὶ τὸν ἀπέστειλεν εἰς Ἀβυσσηνίαν, ἐκεῖ δὲ ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει Ἀξώμῃ (Ἀξοὺμ) τῆς ὁποίας ἐπροχειρίσθη Ἐπίσκοπος, εἰργάσθη πρὸς ἐκχριστιανισμὸν ὁλοκλήρου τῆς χώρας. Σήμερον ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ Κράτους, δὲν ἐμποδίζεται ὅμως καὶ οὐδεμία ἄλλη θρησκεία, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ὕπαρξις φυλῶν μωαμεθανικῶν καὶ εἰδωλολατρικῶν εἰς τὰ ἀπόκεντρα μέρη τῆς χώρας. Μόνον εἰς

τοὺς Μωάμεθανοὺς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχουν τέμενος. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ὡς πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας.

Ὁλόκληρος ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τῶν Ἀβυσσηνῶν διακρίνεται ὑπὸ κάποιας ἱεροπρεπείας εἰς τὸ ὕφος καὶ τὴν παράστασιν· εἶναι ὅλοι εἰς θέσιν νὰ ψάλουν τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαυίδ, τοὺς ὁποίους ἀποστηθίζουν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, καὶ νὰ διηγηθοῦν τὰ κυριώτερα ἐπεισόδια τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης, καθότι ταῦτα ἀναγινώσκονται καθ' ὅλας τὰς ἑορτὰς εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ. Μὲ ὅλα ταῦτα διατηροῦν ἀπειράριθμα ἴχνη καλογηρισμοῦ —τὴν ἀμφίεσιν διὰ τοῦ ράσου μέχρι τινός, τὰ κομποσχοίνια, φυλακτὰ καὶ τὰ παρόμοια—τὰς αὐστηρᾶς νηστείας, τὰς συχνοτάτας ἑορτὰς μετ' ἀργίας καὶ ἱεροτελεστιῶν, ἀκόμη δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματά των, —ὀνόματα ἁγίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὰ ὁποῖα προστίθεται ἡ λέξις «**δοῦλος**» ἢ «υἱός»—«Δοῦλος—Μιχαήλ», «Υἱὸς—Γεωργίου», ὅπερ σημαίνει ὅτι ὁ φέρων τοιοῦτον ὄνομα εἶναι δοῦλος ἢ υἱός του φερωνύμου ἁγίου. Ὑπάρχει καὶ ὄνομα «Γκαβροσελάσια»=«Δοῦλος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», ὡς καὶ Γκαβρο—Ταδὶκ= «Ἁγιοπνευματόδουλος» κατὰ τὸ Θεόδουλος.

Τὸν Ἰουδαϊκὸν χρωματισμὸν τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἀβυσσηνῶν θρησκείας πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐπὶ Σολομῶντος ἢ καὶ βραδύτερον μεταναστευσάντων ἐξ Ἱεροσολύμων Ἰουδαίων, ἐνισχυθεῖσαν ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν ἐθνικὴν παράδοσιν ὑπαρχόντων δεσμῶν συγγενείας τοῦ υἱοῦ τῆς βασιλίσσης Σεβᾶ Μακέδα πρὸς τὸν Σολομῶντα. Παράδοσιν τὴν ὁποίαν ἐπιβεβαιοῖ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐπίσημος Αὐτοκρατορικὴ σφραγὶς φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «***Λέων Νικητὴς τῆς φυλῆς Ἰούδα***». Παρὰ τῶν μεταναστῶν Ἑβραίων οἱ Ἀβυσσηνοὶ παρέλαβον τὰς Δέκα Ἐντολὰς καὶ ἄλλας διατάξεις τοῦ Μωϋσέως, ὡς τὴν περιτομήν, τὰ τοῦ καθαρισμοῦ, καὶ τῆς διακρίσεως καθαροῦ καὶ ἀκαθάρτου εἰς τὴν τροφήν, ἔτι δὲ καὶ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ νέου ἔτους κατὰ τὴν 10ην Σεπτεμβρίου, ἀντὶ τῆς 1ης Ἰανουαρίου κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἢ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον. Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Ἕνωσις τῶν Παρισίων διατείνεται μάλιστα, ὅτι εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας τῆς Ἀβυσσηνίας ἀνεκάλυψε φυλὴν Ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς, ἐκχριστιανισθεῖσαν πρὸ αἰώνων, τοὺς Φαλασάς, οἵτινες τηροῦν ἀκόμη ἐκτὸς τῆς Κυριακῆς, καὶ τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Σεπτεμβρίου, ἀρχῆς τοῦ ἔαρος διὰ τὰς πέραν τοῦ Ἰσημερινοῦ χώρας, ὡς πρώτης τοῦ ἔτους,δικαιολογεῖται πληρέστατα ἐν Ἀβυσσηνίᾳ, διότι τότε κοπάζει ἡ τρίμηνος βροχὴ (Ἰουνίου, Ἰουλίου, Αὐγούστου), ἥτις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν χειμῶνα, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ χώρα κατακλύζεται κυριολεκτικῶς ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ἀνοίγονται οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ, ὡς ἐπὶ τοῦ Κατακλυσμοῦ τοῦ Νῶε, συνεχῶς ὀγκοῦντες τοὺς χειμάρρους καὶ ποταμούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἑτέρα τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου ὁ Λευκὸς Νεῖλος λεγόμενος, καὶ παρασύροντες ἐν τῇ ὁρμῇ των δένδρα καὶ βράχους, πολλάκις δὲ καὶ κατοικίας, ἀναστατώνουν τὴν

ὄψιν ὅλης τῆς χώρας ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας. Τέλος, κοπάζουν αἱ βροχαί, αἱ συγκοινωνίαι ἀποκαθίστανται, ἡ γῆ ἀναδύεται δροσερὰ καὶ πρασίνη εἰς νέαν ζωὴν ἐκ τῶν ὑδάτων,χάρις ἐξαισία ἐξαπλοῦται ἐφ' ὅλης τῆς φύσεως. Δικαίως τότε ἡ ἡμέρα αὕτη τῆς ἀναθαλλούσης φύσεως θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους καὶ χαιρετίζεται μὲ χαρὰν καὶ εὐθυμίαν ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς χώρας.

Ἄλλη περίεργος ἰδιότης τοῦ Ἀβυσσηνιακοῦ ἔτους εἶνε ὅτι διαιρεῖται εἰς 13 μῆνας, τῶν ὁποίων οἱ μὲν 12 ἔχουν ἀνὰ 30 ἡμέρας, ὁ δὲ 13ος μόνον 5, ἐκτὸς τῶν δισέκτων ἐτῶν ὁπότε ἔχει 6 ἡμέρας ὁ μὴν οὗτος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν φέρουν τὴν αὐτὴν ἐκκλησιαστικὴν σφραγῖδα, ἥτις χαρακτηρίζει ὅλας τὰς ἄλλας ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ ὀνόματα τῶν Εὐαγγελιστῶν πρὸς ὀνομασίαν μιᾶς σειρᾶς ἐτῶν. Τὸ ἓν ἔτος ὠνομάσθη ὁλόκληρον «Ματθαῖος», τὸ ἄλλο «Μάρκος», τὸ τρίτον «Λουκᾶς», τὸ τέταρτον «Ἰωάννης»· τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι καὶ τὸ δίσεκτον ἔτος, τοῦ ὁποίου ὁ 13ος μὴν ἔχει 6 ἡμέρας ἀντὶ 5. Φυσικὰ ἡ τοιαυτη χρονολογία στερεῖται σαφηνείας, ὡς δὲ ἐκ τούτου οἱ Ἀβυσσηνοὶ ἀγνοῦν τελείως τὰ ἀπὸ Χριστοῦ διαρρεύσαντα ἔτη, καὶ τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας των.

Δυστυχῶς, πλήρης ἀγραμματοσύνη ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἀβυσσηνίαν, ἐλλείψει συστηματικῶν σχολείων, διὰ τὸ ὁποῖον εὐθύνεται ὁ Κόπτης Μητροπολίτης Ἀβούνα Ματθαῖος. Οἱ ὀλίγοι γνωρίζοντες ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν ἐδιδάχθησαν εἰς τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους, οἵτινες ἔχουν τὸ προνόμιον τῶν γραμμάτων. Ξέναι σχολαὶ μόλις τελευταίως ἐπετράπη νὰ λειτουργήσωσι·μεταξὺ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ σχολὴ τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος.

Ἀλλ' ἂν ἐλλείπουν τὰ σχολεῖα, οἱ ναοὶ πλεονάζουν. Ἀρκεῖ νὰ ὀνειρευθῇ ἐκεῖ ὁ αὐτοκράτωρ ἢ ὁ ρὰς (βεζύρης) ἅγιόν τινα εἰς ὡρισμένην θέσιν, — πρέπει νὰ κτισθῇ ἐκεῖ μία φερώνυμος ἐκκλησία. Γίνεται δὲ τοῦτο μὲ ταχύτητα ταχυδακτυλουργικήν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἢ ὁ ρὰς γίνεται πρωτεργάτης τοῦ ἔργου, μεταφέρων ἐπὶ τῶν ὤμων του λίθον ἢ ξύλον εἰς τὸν τόπον τῆς μελλούσης οἰκοδομῆς. Τὸ παράδειγμά του μιμοῦνται ταὐτοχρόνως χιλιάδες τῶν ὑπηκόων του, οὕτως ὥστε ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν, τὰ ὑλικὰ εἶναι ἕτοιμα, εἶνε δὲ ζήτημα ἐλαχίστου χρόνου, ὅπως οἰκοδομηθῇ ὁ ἀπέριττος κυκλικοῦ σχήματος Ναός. Τὸ κυκλικὸν σχῆμα ἀκολουθοῦντες οἱ Ἀβυσσηνοί τόσον διὰ τὰς καλύβας των ὅσον καὶ διὰ τοὺς ναούς, ἀκολουθοῦν ὡς λέγουν τὸ σχέδιον τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ τοῦτο μία μεταξὺ τῶν πολλῶν Ἑβραϊκῶν παραδόσεων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ξένοι τινὲς ὠνόμασαν τοὺς σημερινοὺς Ἀβυσσηνοὺς «Ἑβραΐζοντας Χριστιανούς.»

Ὁ κοινωνικὸς βίος τῶν Ἀβυσσηνῶν ἔχει πολλὰ τὰ περίεργα καὶ πρωτότυπα, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἔρχεται ἡ Δικαιοσύνη. Ἡ νομοθεσία τῆς χώρας εἶναι ἀπήχησις τῶν νόμων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, τοὺς ὁποίους

ὀνομάζουν ***Κώνσταντινία-φιφτὰ-νεγκιστ***, ἤτοι «Κωνσταντίνου Βασιλικαὶ Ἀποφάσεις.»

Ἀνώτατος δικαστικὸς ὑπάλληλος εἶναι ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ***Ἀφρὰ-Νεγκούς***, ἤτοι «Στόμα τοῦ Βασιλέως», διότι πηγὴ πάσης νομοθεσίας εἶνε αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ, ὅστις συνήθως δικάζει αὐτοπροσώπως ὡς ὁ Σολομών, τὰς σοβαρὰς ὑποθέσεις τῶν ὑπηκόων του, καθήμενος ἐπὶ ἐξέδρας ἀρχαιοπρεποῦς, ἐν μέσῳ τῆς ἀκολουθίας του.

Τὴν Ἑβραϊκὴν ἐπίδρασιν συναντῶμεν καὶ εἰς τὴν Δικαιοσύνην — ἐδῶ ἰσχύει ἡ Μωσαϊκὴ διάταξις «ὀφθαλμὸς ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδοὺς ἀντὶ ὀδόντος». Μάχαιραν ἔδωσες, μάχαιραν θὰ λάβῃς. Ὁ φονεὺς φονεύεται, τὸ δὲ ἔργον τοῦ δημίου ἀναλαμβάνουν οἱ συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος, εἰς τὸν ὁποῖον παραδίδεται ὁ κατάδικος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, θανατώνεται δὲ μὲ τὸ αὐτὸ φονικὸν ὅπλον καὶ καθ' ὃν τρόπον ἐγκλημάτισε. Καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀμνηστεύσῃ τὸν φονέα.

Τὰ δικαστικὰ χρονικὰ τῆς Ἀβυσσηνίας ἀναφέρουν φόνον ἐξ ἀμελείας, καθ' ὃν ὁ φονεὺς παίζων ἐπὶ ὑψηλοῦ δένδρου, ἔπεσε καὶ ἐφόνευσε ἄνθρωπον καθήμενον ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ. Τὸν ἀτυχῆ φονέα ἔσωσεν ἡ ρήτρα ***ὁ φονεὺς νὰ φονεύηται καθ' ὅν τρόπον ἐφόνευσε***, διότι οὐδεὶς τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος ἔστεργε νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ δένδρον, καὶ τοιουτοτρόπως ἐχαρίσθη εἰς τὸν φονέα ἡ ζωή του!

Ὁ ἱερόσυλος ἢ κλέπτης δημοσίων θησαυρῶν τιμωρεῖται (ἄκουσον, ἄκουσον) δι' ἀποκοπῆς τῆς χειρός. Οἱ κοινοὶ κακοῦργοι ἀπαγχονίζονται εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, τὸ δὲ πτῶμα μένει ἐκεῖ κρεμάμενον ἐπὶ 1—2 ἡμέρας πρὸς παραδειγμάτισιν. Ὁ εἰσάγων καινὰ δαιμόνια, ἢ διδάσκων τὴν ἀθεΐαν λιθοβολεῖται ὑπὸ τοῦ πλήθους, προσκαλουμένου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπὸ τοῦ δημοσίου κήρυκος. Αἱ ἐλαφρότεραι κλοπαὶ τιμωροῦνται μὲ μαστίγωσιν διὰ βουνεύρου ἐπὶ τῆς γυμνῆς ράχεως, μεθ' ὃ ὀφείλει ὁ ὑποψήφιος, ὡς εἶναι, αἱμόφυρτος, νὰ συρθῇ μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ παρισταμένου Αὐτοκράτορος ἢ Ράς, καὶ ἀσπαζόμενος τούτους νὰ ἐκφράσῃ εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν δικαίαν του τιμωρίαν. Εἰς παλαιοτέρους χρόνους οἱ κάμνοντες χρῆσιν ὀπίου ἢ νικοτιανῆς ἐτιμωροῦντο δι' ἀποκοπῆς τῶν χειλέων, ἀλλ' ἡ ποινὴ αὕτη κατηργήθη μὲ ἄλλας παρεμφερεῖς, ὑπὸ τοῦ Μενελὶκ Β'.

Ὡς ἐκ τῆς μεγάλης αὐστηρότητος τῶν ποινῶν, ἀλλὰ κυρίως ἕνεκα τῆς ***ἀνελλιποῦς ἐφαρμογῆς*** αὐτῶν, ἡ ἐγκληματικότης εἶναι πολὺ ὀλιγωτέρα ἐν Ἀβυσσηνίᾳ ἢ εἰς ἄλλας χώρας. Ὁ ξένος δύναται νὰ ταξειδεύσῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς χώρας ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ, ὄχι μόνον τώρα μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῆς· καὶ ἀκόμη σήμερον, εἰς τὸ ἐσωτερικόν, διεξάγεται δι' ἡμιόνων ἐν ἀπολύτῳ ἀσφαλείᾳ τὸ ἐξαγωγικὸν καὶ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον, χωρὶς νὰ σημειωθῇ οὔτε μία ληστρικὴ ἐπίθεσις, ἂν καὶ τὰ πλούσια καραβάνια διέρχωνται μέρη ἐρημικά, ὅπου θὰ ἠδύναντο νὰ ὀργιάσουν ἀνενοχλήτως οἱ λησταί.

Ὡς χαρακτῆρες, οἱ σημερινοὶ Ἀβυσσηνοὶ εἶναι φιλοφρονέστατοι, διαχυτικότατοι καὶ λαλίστατοι. Εἶναι εὐγενεῖς τὴν συμπεριφοράν, ἡ δὲ γλῶσσα των βρίθει ἐκφράσεων φιλοφρόνων. Οἵα δήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ κοινωνικὴ θέσις τοῦ Ἀβυσσηνοῦ, ἐγείρεται ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ ἀποκαλύπτεται πρὸ τοῦ γήρατος καὶ τῶν ἱερέων. Μέχρι δὲ ὑπερβολῆς μεταχειρίζεται τὸν πληθυντικὸν εἰς τὴν πρὸς ἄλλους ἢ καὶ περὶ τῶν ἀνωτέρων του, συνομιλίαν λέγων π.χ. ὁ **Ρὰς διέταξαν**, ἀντὶ **διέταξε** ὁ **Αὐτοκράτωρ ἔρχονται** ἀντὶ **ἔρχεται.** Ἡ Ἀβυσσινικὴ γλῶσσα εἶναι εὔηχος καὶ πλημμυρεῖ μὲ ποιητικὰς ἐκφράσεις, ὡς π. χ. τῆς πρωτευούσης τὸ ὄνομα Ἀδὲς — Ἀμπίμπα, τὸ ὁποῖον σημαίνει «νέον ἄνθος». Οἱ αὐτοσχέδιοι ραψῳδοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν λιθίνην ἀκόμη ἐποχήν δὲν ἔχουν νά παρουσιάσουν ἔργον ἄξιον λόγου.

Ἡ λειτουργικὴ γλῶσσα διαφέρει τῆς καθομιλουμένης. Ἐν αὐτῇ λέγεται ὅτι σώζονται λείψανα φιλολογικά, μαρτυροῦντα ὅτι ἡ σημερινὴ φάσις τῆς ζωῆς τῆς Ἀβυσσηνίας ἀντιπροσωπεύει πολὺ χαμηλὸν ἐπίπεδον ἑνὸς πάλαι ἐνδόξου πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον βεβαιοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοί, ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Διόδωρος, τὴν δὲ στρατιωτικὴν ἰσχὺν τῆς Αἰθιοπίας πολλαχοῦ οἱ συγγραφεῖς τῆς Π. Διαθήκης, ὁ Ἡσαΐας, ὁ Ἐζεκιὴλ, ὁ Ναοὺμ ὁ Ψαλμῳδὸς καὶ οἱ ἱστορικοὶ συγγραφεῖς.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΑΥΤΟΥ

***Ὑπὸ Φιλίππου Μαύρου* (Philip Mauro).**

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(συνέχεια)

Κ΄.

Οὐδεμία ἐξέλιξις μεταξὺ τῶν κατωτέρων ζῴων.

Ἡ ἔλλειψις σημείων ἐξελίξεως εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ σύμπαντος προσιτὸν εἰς ἡμᾶς τείνει ὁμοίως νὰ καταδείξῃ ὅτι ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἀοράτου ἐκείνου καὶ ὑπερόχου πνεύματος περιορίζεται αὐστηρῶς εἰς τὰ πράγματα τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονός, ὅτι οὐδεμία ἐξέλιξις παρατηρεῖται εἰς τὰ πράγματα τῶν ἄλλων πλασμάτων τῶν μετεχόντων ζωῆς. Ἐπὶ παραδείγματι, ἐν καταφανεῖ ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ***ἀνθρωπίνης*** κοινωνίας, ζῷα ζῶντα ἐν συναγελασμῷ οὐδεμίαν μεταβολὴν ἀνέπτυξαν εἰς τὸν τρόπον καθ᾽ ὃν σχηματίζουσι τὰς ἀγέλας των. Τὰ πτηνὰ κτίζουσι τὰς φωλεάς των καὶ οἱ μύρμηκες καὶ αἱ μέλισσαι διάγουσιν ἀκριβῶς καθ᾽ ὃν τρόπον διῆγον ἀφ᾽ ὅτου οἱ ἄνθρωποι παρετήρησαν αὐτά.

Οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὡς πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε συμπεράσματα ἡμῶν. Ἡ ἐξέλιξις ἀναντιρρήτως ὑπάρχει εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ βλέπομεν αὐτὴν ἐν ἐνεργείᾳ εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν ὡς ἐνήργει εἰς τὸ παρελθόν. Ἔχομεν λοιπὸν τὸ σπουδαῖον τοῦτο γεγονός, ὅτι ὅπου ἡ ἐξέλιξις ὄντως ἐνεργεῖται, ἐκεῖ

ἐξηκολούθησεν ἐνεργουμένη· καὶ διὰ τοῦ γεγονότος τούτου ἔχομεν τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ἥτις πάντοτε περιήγαγεν εἰς ἀπορίαν τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἐξελίξεως, ἤτοι, «Διὰ τί ὀργανικὴ ἐξέλιξις δὲν ἐνεργεῖται πλέον, μεταβάλλουσα τοὺς ὀργανισμοὺς φυτῶν καὶ ζῴων οὔτε εἰς ἄλλους κύκλους ὑπάρξεως, ὅπου σήμερον οὐδὲν ἴχνος αὐτῆς παρατηρεῖται, διότι ἐὰν ἐνήργει ποτὲ οὕτω, βεβαίως ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθῇ ἐνεργοῦσα». Ἡ ἀπόκρισις εἶναι ὅτι ἡ ἐξέλιξις οὐδέποτε ἐνήργησεν εἰς τοὺς κύκλους ἐκείνους, ἄλλως θὰ ἐξηκολούθη ἐνεργοῦσα εἰσέτι· καὶ ὅτι πάντα τὰ ἀνήκοντα εἰς τοὺς κύκλους ἐκείνους ὑπάρξεως ἦλθον εἰς τὸ εἶναι κατά τινα ἄλλον τρόπον καὶ οὐχὶ διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἐξελίξεως.

Δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ ἐξαγάγωμεν καὶ ἕτερον συμπέρασμα, τὸ ἑξῆς: Τὰ πράγματα τῆς ἀνθρωπότητος περιῆλθον κατά τινα τρόπον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἄρχοντος ἢ τοὐλάχιστον ἀπροσώπου τινὸς νόμου, ὅστις ***δὲν ἀσκεῖ διοίκησιν*** ἐπὶ ἄλλων γηΐνων πλασμάτων. Τὰ κατώτερα ταῦτα πλάσματα ἐκτελοῦσι τελείως καὶ ἄνευ πειραμάτων ἢ σφαλμάτων πᾶσαν ἐνέργειαν ἀναγκαίαν διὰ τὴν ὕπαρξιν καὶ εὐημερίαν αὐτῶν καὶ διὰ τὴν διαιώνισιν τοῦ εἴδους αὐτῶν, εἰ καὶ αἱ ἐνέργειαι αὗται εἶναι ἐνίοτε καθ᾽ ὑπερβολὴν περίπλοκοι καὶ ἀπαιτοῦσι μέγαν βαθμὸν τεχνικῆς ἱκανότητος. ***Μόνος ὁ ἄνθρωπος*** διαπράττει σφάλματα εἰς πᾶν ὅ,τι ἐπιχειρεῖ. Ἡ διαφορὰ εἶναι ἀκριβῶς αὕτη: ὅτι ***ὁ ἄνθρωπος ἐξέκλινεν ἀπὸ τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ***, ***ἐν ᾧ τὰ ἄλλα πλάσματα δὲν ἐξέκλιναν***.

Ξ. Π. Μόσχου

ΑΛΙΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

«Καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων». Ματθ. δ', 19.

Ἓν τῶν σπουδαιοτάτων καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μάλιστα τοῦ Χριστιανοῦ, εἶνε καὶ νὰ γίνηται ὅσον τὸ δυνατὸν χρήσιμος εἰς τοὺς ἄλλους. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς συμπέρασμα ὅλης τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ εἶπεν: ἐὰν ἀγαπήσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, ἐξετέλεσας τὸ πᾶν· (Ματθ. κβ', 37—40).

Προσέξατε ἀγαπητοί, εἰς τὴν διοργάνωσιν ὅλου τοῦ κόσμου, μάλιστα παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς καὶ θὰ ἴδητε τὰς οἰκογενείας, τὰ σχολεῖα, τὰς ἐκκλησίας, τὰς διοικήσεις, τὰς Ἀρχάς· ὅλα ταῦτα κύριον αὐτῶν μέλημα καὶ φροντίδα ἔχουσι τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν προαγωγὴν καὶ πρόοδον τῶν ἀνθρώπων· δηλαδὴ παντοῦ καταβάλλονται προσπάθειαι, ἵνα φέρωσι τοὺς λαούς, τὰ

ἔθνη (ἐὰν θέλητε ὅλα) τῆς ὑφηλίου εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν των, καὶ εἰς περιωπὴν ἀξίαν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ προορισμοῦ τῶν ἀνθρώπων.

Α΄ Ἡ καρδία τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐφλέγετο ἀπὸ τὸν πόθον τοῦτον ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς ταύτης καὶ διὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν εἰς πάντα ὀπαδὸν Αὐτοῦ: Ἔλθετε νὰ γείνητε ἁλιεῖς, διὰ νὰ συλλάβητε εἰς τὰ δίκτυά σας τοὺς δυστυχεῖς καὶ ταλαιπώρους τούτους ἀνθρώπους, οἵτινες χάνονται ἐντὸς τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ὠκεανῶν τῆς ἀσεβείας καὶ τῶν ἁμαρτιῶν των. Θέλω καὶ ἀπαιτῶ ἀπὸ ὑμᾶς, ἐὰν θέλητε νὰ ἔλθητε ὀπίσω μου, νὰ γείνητε οὐχὶ ἔμποροι, ἢ ἐπιστήμονες, μηχανικοί, ἢ ἐρασιτέχναι . . ἀλλὰ ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Ναί, ἠμπορεῖτε νὰ κάμητε ὅλα ταῦτα μεθ᾽ ὑπομονῆς καὶ φόβου Θεοῦ, ὅπως ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σας τρώγητε τὸν ἄρτον ὑμῶν,πλὴν τὸ πρῶτόν σας ἔργον νὰ ἦνε ἡ ἄγρα τῶν ἀνθρώπων.

Β΄. Δὲν εἶνε καλόν, οὐδὲ ἁρμόζει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, δὲν εἶνε ἄξιον ἀνθρώπων ἐχόντων ὀρθὸν νοῦν, λογικόν, νὰ σκέπτωνται πῶς αὐτοὶ μόνον νὰ ζῶσιν ἐν εὐμαρείᾳ καὶ νὰ θησαυρίζωσι δι᾽ ἑαυτοὺς ἢ καὶ δι᾽ ὀλίγους μόνον· δὲν πρέπει νὰ φροντίζωσι μόνον περὶ ἐκείνων, οὓς ἀγαπῶσι καὶ μεθ᾽ ὧν σχετίζονται ἢ συγγενεύουσιν· ὄχι! χιλιάκις ὄχι· τοιαῦτα φρονήματα σεῖς οἱ υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου δὲν θέλω νὰ ἔχητε.—Οἱ ἁλιεῖς ἐγείρονται λίαν πρωΐ, λαμβάνουσι τὰ δίκτυα, τὰ ἀμφίβληστρα, τὰ ἄγκιστρα, τὰ καμάκια, ὅλα τέλος τὰ ἁλιευτικὰ ἐργαλεῖά των καὶ ἐμβαίνοντες εἰς τὸ πλοιάριον μεταβαίνουσι πρὸς ἄγραν τῶν ἰχθύων καὶ συλλαμβάνουσιν ὅ,τι ὁ Θεὸς τοὺς ἀποστέλῃ.Σεῖς οἱ ἀκολουθοῦντες Ἐμὲ δὲν θὰ ἦσθε ἱκανοὶ νὰ ἐπιτύχητε, ἐὰν φροντίζητε περὶ ὀλίγων ἢ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἢ τοὐναντίον σκέπτησθε πῶς νὰ καταπιέζητε καὶ νὰ ἐξολοθρεύητε τὸν πλησίον, τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους. Μὴ κάμητε οὕτω, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ αἰτία δι᾽ ἣν θὰ εὑρίσκητε ἐν τῇ ζωῇ σας ἀντιστάσεις, ἀντιπερισπασμούς, φιλονεικίας, διαιρέσεις, μάχας . . καὶ θὰ ἔχητε τὸν χόλον καὶ τὸν ἐρεθισμὸν τῶν περὶ ὑμᾶς.

Ἆρά γε δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ ἐρωτήσωμεν ἑαυτοὺς διὰ τί σήμερον ἡ κτίσις στενάζει καὶ ἀγωνιᾷ τοσοῦτον, καὶ τίς οἶδε ποῖον ἔσται τὸ τέλος; Μόνον ὁ Θεὸς γινώσκει· διήλθομεν καὶ διερχόμεθα τρομεροὺς πολέμους· ἀκούομεν ἔτι ἐπαναστάσεις, λεηλασίας, ἁρπαγάς, πυρπολήσεις, κατεδαφισμοὺς κτλ.

Γ΄. «Δεῦτε ὀπίσω μου,καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. .» (Μαρκ. α΄, 17, 18). Ἐγὼ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς· ἐγώ εἰμι ἐκεῖνος, ὅστις ποιήσω· ἐγώ εἰμι ὁ τέλειος τύπος τοῦ τελείου ἀνθρώπου . . ἔγεινα μέγα παράδειγμα εἰς τὸν κόσμον ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους· ἐκήρυξα, ἐδίδαξα, εἰργάσθην, ἰάτρευσα, ἠλέησα, ἐσαγήνευσα, καὶ τώρα ἐπὶ τῷ ῥήματί μου ἰδοὺ συνεκλείσατε εἰς τὸ δίκτυόν σας τόσα ὀψάρια, ὅσα σεῖς ποτὲ δὲν εἴδατε (Λουκ. ε΄. 5, 6). «Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον» (αὐτόθι, 9). Μόνοι, σεῖς κοπιάσαντες δι᾽ ὅλης τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἐπιάσατε. Ὅθεν ἔλθετε πρὸς

Ἐμέ, πιστεύσατε· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ· λαμβάνει ζωήν· ἀφιερώθητε, ἁγιάσθητε. Στρέψατε πρὸς Ἐμέ· ὡς ἡ σελήνη στρεφομένη πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς τὸ κλῖμα μένον ἐν τῇ ἀμπέλῳ φέρει καρπόν. Τοιουτοτρόπως καὶ ὑμεῖς πράξατε.»

Ὅταν ὁ ἁλιεὺς ἁλιεύῃ εἰς τὰ ἀβαθῆ ἢ εἰς τὰ βαθέα ὕδατα τοῦ πελάγους, αὐτὸς εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ πλοίου καὶ μόνον τὰ δίκτυα ῥίπτει εἰς τὴν θάλασσαν, μὲ τὰ ὁποῖα πιάνει μεγάλα καὶ μικρὰ ὀψάρια παντὸς εἴδους. Ἐνῷ σύρει τὰ δίκτυα προσέχει νὰ μὴ σχίσῃ αὐτὰ οὔτε νὰ πέσῃ κανὲν τῶν ὀψαρίων. Φροντίζει ὁ προσεκτικὸς ἁλιεὺς καὶ περὶ ἑνὸς ἀκόμη μικροῦ ὀψαρίου. Κινδυνεύει ὁ ἁλιεύς, ἀψηφῶν ὅλας τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ, ἵνα μὴ χάσῃ τὰ ὀψάριά του. Ἄλλοτε, ἐνῷ εὑρίσκεται ἐκεῖ, ἀλλάσσει αἴφνης ὁ καιρός, συμβαίνει μεγάλη κακοκαιρία καὶ ἐκρηγνύεται καταιγίς· τὰ ὀψάρια φεύγουν, καὶ ἓν ἢ δύο μόνον πιάνονται, ἀλλ' αὐτὸς δὲν πτοεῖται, δὲν ἀποθαρρύνεται, ἀλλ' ἀτρόμητος μὲ τὰς στιβαράς του χεῖρας ἀνοίγει τὰ ἱστία, δένει τὰ σχοινία, ἁρπάζει τοὺς οἴακας τοῦ πηδαλίου καὶ ἐπιστρέφει ὁλοταχῶς εἰς τὴν ὄχθην ἢ παραλίαν, ὅθεν ἦλθεν. Μένει ἐν τῷ Χριστῷ ἀσφαλής· εἶνε ἐντὸς τοῦ πλοίου του ἥσυχος καὶ ὑπομένει.

Καθὼς ὁ ἁλιεὺς διὰ νὰ ἦνε καλὸς καὶ ἄξιος εἰς τὸ ἐπάγγελμά του ὀφείλει νὰ ἔχῃ πλοῖον, ἰσχυρὰ δίκτυα, νὰ ἐξεύρῃ πότε εἶνε καιρὸς διὰ ψάρευμα, νὰ γνωρίζῃ ποῦ εἶνε τὰ ὀψάρια καὶ μὲ ποῖον δόλωμα καὶ πῶς θὰ τὰ συλλάβῃ, ἀφοῦ δὲ τὰ συλλάβῃ φροντίζει νὰ μὴ τὰ καταπατήσῃ, ἀλλὰ νὰ τὰ καθαρίσῃ ἀπὸ τὰ φύκια καὶ ἀπὸ πᾶν ἄλλο περιττὸν πρᾶγμα, ἔπειτα νὰ τὰ τοποθετήσῃ εἰς τὸ ἰχθυοτροφεῖον ἢ νὰ τὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς πώλησιν καὶ οὕτως ὠφέλιμα τῷ κόσμῳ γείνωσιν, ὁμοίως ἕκαστος ἀληθὴς Χριστιανὸς ἔχει καθῆκον ν' ἀναγινώσκῃ ἐπιμελῶς τὴν Ἱερ. Βίβλον διὰ νὰ μάθῃ πῶς νὰ ἁλιεύῃ· δηλαδὴ πῶς νὰ φυλάττῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πράττῃ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου του.

— Εἴδετέ ποτε τεχνίτην νὰ γείνῃ ἔξοχος εἰς τὸ ἔργον του, ἐν ᾧ αὐτὸς οὐδέποτε προσεπάθησε νὰ προσηλώσῃ τὸν νοῦν καὶ νὰ ἐντείνῃ τὴν δύναμίν του ἐργαζόμενος ἐπιμελῶς εἰς τὸ ἔργον του ; Ἢ εἴδετέ ποτε μαθητὴν νὰ προοδεύσῃ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ νὰ λάβῃ τὸν βαθμὸν «ἄριστα», ἐνῷ δὲν προσέχει εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου του λεγόμενα, ἢ εἶνε ἀσθενὴς καὶ δὲν παρασκευάζεται κατ' οἶκον, ἢ ἀντὶ νὰ μελετᾷ σκέπτεται μόνον νὰ τρώγῃ καὶ νὰ κοιμᾶται, νὰ σηκώνεται δὲ τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης ἀπαράσκευος εἰς τὰ μαθήματα αὐτοῦ ;

Θέλετε νὰ ἦσθε ἁλιεῖς ἀνθρώπων ; Λοιπὸν «Μὴ φοβῆσθε» (Λουκ. ε', 10). Εἴτε μεγάλοι εἶσθε, εἴτε μικροί, εἴτε πλούσιοι, εἴτε πτωχοί, εἴτε ἰσχυροὶ εἴτε ἀσθενεῖς, εἴτε πεπαιδευμένοι, εἴτε ἀγράμματοι ἐντελῶς, πάντες ἔλθωμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ποιήσῃ ὑμᾶς Αὐτὸς ἁλιεῖς καὶ σωτῆρας τῶν ἀνθρώπων. Ἁλιεῖς ἀκαταμαχήτους κάμνει ὁ Χριστός, τῇ εἰδικῇ αὐτοῦ δυνάμει.

Ὅπως εἰς ῥωμαλέον ἀθλητήν, ἢ σκοπευτήν, ἢ καθηγητήν, ἢ ἰατρόν, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ προπαίδεια, ἄσκησις, πρᾶξις, προπόνησις, πρακτικὴ μάθησις· ἀπαραλ-

λάκτως καὶ οἱ καλοὶ Χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ μοχθῶσιν, ἵνα ἀποκτήσωσι τὰ προσόντα, δι' ὧν θὰ πιάσωσι καὶ θὰ ζωγρήσωσιν ἀνθρώπους, δηλαδὴ θὰ συλλάβωσι τοὺς ζῶντας ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἀνθρώπους καὶ θὰ φέρωσιν εἰς τὴν ἱερὰν κιβωτόν, εἰς τὸ πλοῖον,εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα σώσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία, ἀπὸ τὰς θαλάσσας, τὰ πελάγη τῆς κακῆς συναναστροφῆς, ἀθλιότητος, ἀσεβείας καὶ τοῦ ἐκτραχηλισμοῦ,—μετανοούσας ψυχὰς ἀθανάτους, – ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία.

Καὶ δι' αὐτὸ δικαίως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει «Δεῦτε ὀπίσω μου» ἐγὼ θὰ ἱκανώσω ὑμᾶς καὶ θὰ προμηθεύσω εἰς ὑμᾶς καὶ πλοῖον — τὸν Ἑαυτόν μου καὶ δίκτυον τὸ Εὐαγγέλιόν μου, μεταφρασμένον εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ διαλέκτους, τὴν Ἱερὰν Γραφήν· καὶ δι' ἀνέμου εὐνοϊκοῦ, τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἔσεται μετὰ πάντων ὑμῶν τῶν ἁγίων, ἐπειδὴ μετὰ τῶν ἀνηθίκων καὶ φυκῶν δὲν συμβιβάζεται.

Μενετε ἐν ἐμοί, ἵνα ἀκούσητε ἐσωτερικῶς καὶ οὐχὶ ἐξωτερικῶς, ἐντὸς τῆς ἰδίας κρίσεώς σας περὶ τῶν ἀρετῶν τῆς ἐξαιρέτου ὑμῶν κλήσεως.

Λάβετε τὸν σταυρόν Μου, τὴν χάριν Μου, τὴν εὐλογίαν Μου.Γίνεσθε ταπεινοί, πρᾳεῖς, ἥμεροι, συμπαθεῖς, ψυχολόγοι· μὴ λησμονῆτε νὰ ἀποβλέπητε εἰς τὰ ὕψη διὰ τὴν ἄγραν τῶν ἰχθύων, τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ ἐλευθερίαν τῶν ταλαιπώρων αὐτῶν πλασμάτων.

Κατὰ τὰς καταιγίδας καὶ τοὺς ἀνεμοστροβίλους ἂς μὴ ἐκλείψῃ ἡ εἰς Ἐμὲ πίστις σας. Προσέχετε, γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε μὴ τυχὸν δώσητε καιρὸν εἰς τὸν Διάβολον καὶ σπείρει εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν ζιζάνια - ματαιότητα θυμόν, ἀμέλειαν, φθόνον, ἁρπαγήν. Ἀλλὰ γινόμενοι κοινωνοὶ θείας φύσεως (Β', Πετρ. α', 4,) ἐνδύθητε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, τὸν χαρακτῆρα, τὰς ἀρετάς, τὸ φῶς καὶ τὴν λάμψιν τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ καὶ οὕτω θὰ ἦσθε ὁδηγοί, ἁλιεῖς ἀνθρώπων· διότι τὸ θεῖον φῶς ὑμῶν θὰ λάμπῃ, θὰ σελαγίζῃ καὶ θὰ σαγηνεύῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀλήθειαν, ἥτις εἶνε ὁ Μεσσίας Χριστὸς Ἰησοῦς.

«Ψυχάς ! ψυχάς ! Ποθῶ ψυχάς ! Αὕτη εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ Σωτῆρος. Πρὸς χάριν τούτων ἀπέθανεν Αὐτὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ διαμένει μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων ὁ Μεσσίας αὐτῶν.

Ψυχάς ! ψυχάς ! Πρέπει νὰ κερδίσω ψυχάς. Αὐτὴ εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ Σατανᾶ, καὶ διὰ νὰ τὰς ἀποκτήσῃ διασκορπίζει χρυσόν· διὰ νὰ τὰς δηλιάζῃ πολλαπλασιάζει τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ματαιοδοξίας, καὶ δίδει τὸ ἐγκώμιον τὸ ὁποῖον μωραίνει αὐτάς.

Ψυχάς ! ψυχάς ! Ποθοῦμεν ψυχάς. Ἔστω αὕτη ἡ φωνὴ ἡμῶν, ὁ σκοπὸς ἡμῶν ἀναγνῶσται, καὶ χάριν μιᾶς ἔστω ψυχῆς ἂς μή μας ἀποτρέπῃ ἡ κούρασις, ἡ εἰρωνία, ἡ κατάκρισις τοῦ κόσμου».

Γένοιτο !

Γεώρ. Χρ. Τριανταφυλλίδης

ΤΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Ταχύτητα! περισσοτέραν ταχύτητα! τοῦτο ἀπαιτεῖ ὁλοὲν ἡ σημερινὴ ζωή, καὶ εἰς ταύτην τείνουν ὅλαι αἱ νεώτεραι τελειοποιήσεις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἑκατὸν ἔτη τὸ πρόσωπον ὅλων τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν προσέλαβεν ὄψιν **ἐσχάρας**, διασταυρουμένης ὑπὸ ἀναριθμήτων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἡ Μ. Βρεττανία μόνη ἔχει 24,000 μίλλια σιδημοδρόμων, ἀπασχολούντων 750,000 ἀνδρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 40,000 μηχανικοί, 30,000 σηματοδεῖκται καὶ 3,500 κλειδοῦχοι. Ἔχει δὲ 20,000 ἀτμομηχανῶν.

Ἂν καὶ ἡ Ἀγγλία προηγήθη κατὰ 20 ἔτη τοῦ λοιποῦ κόσμου εἰς τοὺς σιδηροδρόμους της, καὶ μολονότι πολλοὶ ἐκ τῶν κυριωτέρων σιδηροδρόμων τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Βρεττανῶν μηχανικῶν, τὰ μέγιστα κατορθώματα τοῦ σιδηροδρόμου ἐξετελέσθησαν εἰς ἄλλας χώρας. Φαντασθῆτε σιδηροδρομικὴν γραμμὴν 1500 πόδας ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὡς εἰς τὴν Χιλὴν καὶ τὴν Περουβίαν, ἢ 1,100 πόδας ὑψηλά, ὡς εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Φαντασθῆτε τὴν σήραγγα τοῦ Ἁγίου Γοτθάρδου, διὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνεῖ ἡ Ἰταλία μὲ τὴν Γερμανίαν καὶ τὸ Βέλγιον· ἔχει μῆκος 9 μιλλίων καὶ ἠλεκτροκίνησιν καθ' ὅλον τὸ μῆκός της, διότι κατηργήθη ἡ δι' ἀτμομηχανῆς κίνησις εἰς αὐτήν.

Ὑπελογίσθη ὅτι ὅλαι ὁμοῦ αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τοῦ κόσμου ἠμποροῦν νὰ περιτυλίξουν τὴν Γῆν κατὰ τὸν Ἰσημερινὸν 28 φοράς.

Ἡ Κίνα, ἡ συντηρητικωτάτη ὅλων τῶν χωρῶν ἔχει 7,000 μίλλια σιδηροδρόμων, καὶ μεταφέρει κατ' ἔτος 25,000,000 ἐπιβατῶν. Τὸ τροχαῖόν της ὑλικὸν εἶναι ἀπὸ τὰ νεώτατα· βλέπει τις εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Πεκίνου ἀτμομηχανὰς νεωτέρου τύπου, κολοσσούς, μήκους 100 ποδῶν. μὲ τὸ ὄνομα τῆς γραμμῆς εἰς Κινεζικοὺς χαρακτῆρας ἐπὶ τῆς πλευρᾶς των. Ἡ παγερὰ Ἀλάσκα ἔχει σιδηρόδρομον 700 μιλλίων. Ἡ Ἀβυσσηνία ἔχει 500 μίλλια σιδηροδρόμων, μὲ διπλᾶς ἁμαξοστοιχίας κινουμένας κατὰ τὰς δύο διευθύνσεις. Διὰ τοῦ σιδηροδρόμου δυνάμεθα σήμερον, ἀναχωροῦντες ἐκ Λονδίνου, νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἀνέτως τὰς ἀρχαιοτάτας πόλεις τοῦ κόσμου, τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Δαμασκόν, τοὺς σωροὺς τῆς ἀρχαίας Βαβυλωνίας καὶ τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων Θηβῶν. Εἰς τὴν Ἀφρικήν, τὰ μέρη τὰ ὁποῖα πρῶτος τῆς λευκῆς φυλῆς διῆλθεν ὁ ἱεραπόστολος ἐξερευνητὴς Δαυὶδ Λίβιγγστον, φερόμενος ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἰθαγενῶν, δύναταί τις νὰ διέλθη σήμερον ἀνέτως εἰς ἁμαξοστοιχίαν πολυτελείας, μὲ διαμερίσματα τοῦ ὕπνου καὶ μὲ ἑστιατόριον, τῆς γραμμῆς Καΐρου,—Ἀκρωτήριον Καλῆς Ἐλπίδος, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν σιδηρὰν σπονδυλικὴν στήλων τῆς ἀπεράντου ἐκείνης ἠπείρου.

Ἡ Αὐστραλία διασχίζεται διὰ σιδηροδρόμου ἀπ᾿ ἄκρου εἰς ἄκρον. Τὴν Β. Ἀμερικὴν διασχίζει σιδηρόδρομος κατὰ πλάτος τοῦ Καναδᾶ ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἕως τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν· ὁ ἐπιβάτης προγευματίζει εἰς Μοντρεὰλ τὴν Δευτέραν καὶ εἰς τὸ Βανκοῦβερ τὴν Παρασκευήν. Τὰς δὲ Ἡνωμένας Πολιτείας διασχίζει ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὸν Εἰρηνικόν, ὄχι μία γραμμή, ἀλλὰ πολλαί, μὲ ἁμαξοστοιχίας μεγίστης ταχύτητος καὶ ἀνέσεως.

*
* *

Τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον, τὸ ὁποῖον διέπλευσε τὸτ Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν ἦτο τὸ Βρεττανικὸν σκάφος «Σείριος», κατὰ τὸ 1838. Τὸ ἀπὸ Ἰρλανδίαν εἰς Ν. Ὑόρκην διάστημα διήνυσε εἰς 19 ἡμέρας. Ἦτο μικρὸν πλοῖον 703 τόννων, καὶ δυνάμεως 320 ἵππων, ἡ δὲ ἀνωτάτη ἡμερησία του ταχύτης ἦτο 220 μίλλια.

Συγκρίνατε τοῦτο πρὸς τὴν σημερινὴν ὑπερωκεάνειον συγκοινωνίαν.—Ἡ «Ἀκιτανία» τῆς γραμμῆς Λιβερποὺλ—Ν. Ὑόρκης ἔχει χωρητικότητα 47,000 τόννων καὶ δύναμιν 60,000 ἵππων· 1010 ἄτομα ἀποτελοῦν τὸ πλήρωμά της, φέρει 3,000 καὶ πλέον ἐπιβάτας, ἐκτελεῖ δὲ τὸν διάπλουν της εἰς πέντε ἡμέρας καί τινας ὥρας. Ἡ ἠλεκτρική της προμήθεια ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν προμήθειαν τῶν πόλεων 700,000 κατοίκων. Κινεῖται διὰ πετρελαίου, ἡ πετρελαιποθήκη αὐτῆς γεμίζει ἐντὸς 12 ὡρῶν μὲ 8,000 τόννους πετρελαίου, ἥτις ποσότης ἀρκεῖ σχεδὸν διὰ τὸν διπλοῦν διάπλουν. Ἐκτὸς ὅλων τούτων φέρει καὶ 50 βοῦς καὶ 200 πρόβατα πρὸς τροφοδότησιν τῶν ἐπιβατῶν της εἰς κρέας.

Τὸ «Μαζεστὶκ» ἔχει 9 ὀρόφους καταστρώματος, ἐκτάσεως ἐν ὅλῳ ἐννέα στρεμμάτων. Ἔχει μῆκος 1000 ποδῶν, ὁ δὲ ἀνὰ τοὺς διαδρόμους καὶ τὰ σαλόνιά της περίπατος ἰσοδυναμεῖ μὲ περίπατον 9 μιλλίων. Τὸ μέγα ἑστιατόριον ἔχει ἰσάριθμα καθίσματα μὲ τὸ ἐν Λονδίνῳ Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον. Τὸ μέγιστον ἐμπορικὸν ὑπερωκεάνειον, ὁ «Λεβιάθαν» 60,000 τόννων, ἀνήκει εἰς τὸν ἐμπορικὸν στόλον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Τὸ ταχύτερον ὅλων τῶν Ὑπερωκεανείων εἶναι ἡ «Μαυριτιάνια», 26 μίλλια τὴν ὥραν. Ἀλλ᾿ ὅλα τὰ κατορθώματα ταῦτα τῆς ὑπερωκεανείου ναυπηγίας εἰς τὴν τελειότητα κατασκευῆς καὶ ἐφοδιασμοῦ τῶν «πλωτῶν ἐκείνων Ξενοδοχείων», εἶναι μικροτέρας σημασίας ἢ ἡ ἀσφάλεια ἥτις ἐδόθη πλέον εἰς τὴν ὑπερωκεάνειον ναυσιπλοΐαν, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν κανονικὴν πορείαν τῶν ἀτμοπλοίων ἐν μέσῳ τῆς πυκνῆς ὁμίχλης, ἥτις ἀποτελεῖ ἕνα τῶν μεγίστων κινδύνων διὰ τὰ διαπλέοντα τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν πλοῖα.

Τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον, ἀτμόπλοιον τῆς Ἀγγλικῆς ἑταιρίας Λόϋδ, κατευθυνόμενον εἰς Ἀγγλίαν ἀπὸ τὸ Γιβραλτάρ, περιεπλάκη εἰς ὁμίχλην τόσον πυκνήν, ὥστε ἐπὶ 4 ἡμερονύκτια εἶχον ἐξαλειφθῆ τελείως ὅλα τὰ πέριξ τοῦ σκάφους. Ἐν τούτοις, χωρὶς νὰ ἀνακόψῃ ταχύτητα, τὸ πλοῖον ἐπροχώρησεν ἀπαρεγκλίτως καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸν δρόμον του, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον του τὴν τρί-

την ἡμέραν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἀπὸ τοῦ Ἀκρωτηρίου τοῦ Ἁγίου Βικεντίου. Πῶς κατώρθωσε τοῦτο;

Κυρίως διὰ τοῦ ἀσυρμάτου τηλεγράφου. Ὑπάρχουν καθ' ὅλην τὴν παραλίαν τῆς Πορτογαλλίας καὶ τῆς Γαλλίας, σταθμοὶ ἀσυρμάτου, ἐκ τῶν ὁποίων διαρκῶς ἐκπέμπονται πληροφορίαι καὶ ὁδηγίαι πρὸς τὰ διερχόμενα πλοῖα, ὅσα ἔχουν ἐγκατάστασιν ἀσυρμάτου, καὶ ἔχουν σήμερον σχεδὸν ὅλα. Γενικῶς τὰ πλοῖα εὑρίσκονται εἰς διαρκῆ συνεννόησιν διὰ τοῦ ἀσυρμάτου μὲ τοὺς σταθμοὺς τῆς ξηρᾶς, ἢ μὲ τὰ ἄλλα διαπλέοντα τὸν ὠκεανὸν πλοῖα. Διὰ τοῦ μέσου τούτου, ὁ πλοίαρχος ἠξεύρει ποῦ εὑρίσκεται ἐν μέσῳ πυκνοτάτης ὁμίχλης· δι' αὐτοῦ εἰδοποιεῖται περὶ ἐπικειμένης ἐξ ὡρισμένης διευθύνσεως τρικυμίας, δι' αὐτοῦ ζητεῖ βοήθειαν ἐν ὥρᾳ ἐσχάτου κινδύνου, ἀπὸ τὰ πλοῖα τὰ περιστοιχίζοντα αὐτὸν ἀοράτως εἰς τὸ ἀχανὲς τοῦ ὠκεανοῦ. Ὁ λιμὴν τῆς Ν. Ὑόρκης διὰ τῶν ἀσυρμάτων αὐτοῦ σταθμῶν, δίδει καθημέραν ὁδηγίας εἰς 60 πλοῖα, εἰσπλέοντα καὶ ἐκπλέοντα διὰ τῶν στενῶν Sandy Hook, ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν περίπλοκον εἴσοδον πρὸς τὸν λιμένα τοῦτον

*
* *

Ἐπὶ τοῦ ἀσυρμάτου ὡσαύτως στηρίζεται κατὰ μέγα μέρος ἡ ἀσφάλεια τῆς ἀεροπορικῆς συγκοινωνίας. Τὸ ἀεροπλάνον εὑρισκόμενον ἐν ἀμηχανίᾳ ὡς πρὸς τὴν θέσιν ἢ τὴν κατεύθυνσίν του, ἐξακριβώνει ταῦτα διὰ τοῦ ἀσυρμάτου, ἀπὸ τὸν πλησιέστερον σταθμόν. Τοιοῦτοι δὲ σταθμοὶ ὑπάρχουν καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν τῶν ἀεροπορικῶν γραμμῶν Λονδίνου—ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης. (Λονδίνου—Παρισίων—Ζυρίχη—Βρυξέλλαι—Ἀμστελόδαμον – Πολωνία.) Τακτικὴ ἀεροπορικὴ ὑπηρεσία ἐκτελεῖται καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς Βορειο—Ἀμερικανικῆς ἠπείρου, μὲ μέσην ταχύτητα 100 μιλλίων τὴν ὥραν· ἓν μάλιστα τμῆμα τοῦ μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ διαστήματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διέλθουν τὰ ἀεροπλάνα τὴν νύκτα, φωτίζεται κάτωθεν ὑπὸ τεραστίων φάρων, εἰς ἀπόστασιν 200 μιλλίων ἀπ' ἀλλήλων ἐστημένων, μετὰ μικροτέρων ἐν τῷ μεταξὺ τούτων φωτεινῶν σημάτων. Παράτολμος φαίνεται ἡ ἐσχάτως προταθεῖσα λύσις τοῦ ζητήματος τῆς ἀεροπορικῆς ταχύτητος—δι' ἀνυψώσεως τῶν ἀεροπλάνων μέχρι τῶν ἀνωτάτων στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας, εἰς ὕψος δηλαδὴ ὑπερβαῖνον τὰς ὑψίστας κορυφὰς τῶν Ἱμαλαΐων ὀρέων κατὰ 10,000 πόδας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ χρησιμοποιῆται ὁ ἄνεμος, ὅστις πνέει σταθερῶς εἰς τὸ ὕψος τοῦτο μὲ ταχύτητα 250 μιλλίων τὴν ὥραν. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ὁ ἐπιβάτης ὅστις ἐπρογευμάτισεν εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην θὰ δυνηθῇ νὰ δειπνίσῃ εἰς τὸν Ἅγιον Φραγκῖσκον!

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διῆλθον διὰ τοῦ ἐναερίου ταχυδρομείου Καΐρου-Βαγδάτης 315,000 ἐπιστολαί, διότι σήμερον καθεὶς προτιμᾷ τὸ ταχυδρομεῖον τοῦτο ἀπὸ τὰ συνήθη ταχυδρομεῖα καὶ προθύμως πληρώνει τὸ ἐπιπρόσθετον τέλος αὐτοῦ. Ἡ Γαλλικὴ ἀεροπορικὴ ὑπηρεσία τοῦ Μαρόκκου ἥτις ἤδη ὀργανοῦται, θὰ συντομεύσῃ τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Νοτιο-Ἀφρικῆς καὶ Νοτίου Ἀμε-

ρικῆς κατὰ ἐννέα ὅλας ἡμέρας. Ἡ μετὰ τῆς Ἰαπωνίας συγκοινωνία θὰ ἐκτελῆται εἰς τὸ ἑξῆς ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν, μετὰ δὲ τῶν Ἰνδιῶν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν. Τὸ ἀπὸ Λονδίνου εἰς Αὐστραλίαν διάστημα θὰ γίνεται εἰς ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς ἑβδομάδος, ὅταν ἐξασφαλισθῇ ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ κατὰ τὴν νύκτα πτῆσις.

Τοιουτοτρόπως βαθμηδόν, θὰ περιζωννύεται ἡ γῆ ὑπὸ ἐναερίων γραμμῶν κατὰ τρόπον ὅλως ἀνέλπιστον, ὅστις πρὸ ἐλαχίστων ἀκόμη ἐτῶν, θὰ ἐφαίνετο ἀποκύημα ἐγκεφάλου ἀνισορρόπου!

* *
*

Μόλις παρῆλθον δέκα ἔτη ἀφ' ὅτου οἱ Ἀμερικανοὶ μηχανικοί, εἰς τὸ πεῖσμα τῆς Φύσεως, διέσπασαν τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῶν δύο Ἀμερικανικῶν Ἠπείρων, ἑνώσαντες τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν μετὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ, διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ. Ἤδη δέ, ὁπόταν ἡ ἐτησία κίνησις ἀνέρχεται εἰς 40,000 πλοίων, γίνεται σκέψις ὅπως διατρηθῇ καὶ δεύτερος ἰσθμός, πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου,

* *
*

Τὸ σχέδιον τῆς ὑποβρυχίου συγκοινωνίας μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας δὲν εἶνε νέον· χρονολογεῖται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀλλ' ἡ διστακτικότης περὶ τοῦ ἐκτελεσίμου τοῦ ἔργου τούτου παρεμπόδισε τὴν πραγματοποίησίν του. Ἡ ἀπρόσκοπτος ὅμως λειτουργία τῆς ὑπὸ τὸν Τάμεσιν σήραγγος καθιστᾷ πιθανὴν τὴν μετ' οὐ πολὺ πραγματοποίησιν τῆς μεγαλειώδους ταύτης ἐπινοήσεως. Ἐξ ἄλλου Γάλλοι μηχανικοὶ μελετοῦν τὰ σχέδια διὰ τὴν ὑποβρύχιον συγκοινωνίαν μεταξὺ Γιβραλτὰρ καὶ Μαρόκκου, διὰ τῆς ὁποίος θὰ ἑνωθῇ ἡ Εὐρώπη πρὸς τὴν Ἀφρικὴν καὶ θὰ συντομευθῇ κατὰ 15 ἡμέρας ἡ πρὸς τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος μετάβασις.

Ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν ὁσημέραι αὐξάνουσαν ταχύτητα τῶν συγκοινωνιῶν, μήπως θὰ παύσῃ τὸ ἀνήσυχον πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐκζητῇ νέα μέσα προσεγγίσεως; Νομίζομεν ὄχι· μᾶλλον δὲ θὰ ἐπιτείνῃ τὰς βλέψεις του καὶ θὰ ἐντείνει ὅλας τὰς προσπαθείας του πρὸς ἐπίτευξιν ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἄλλων πλανητῶν, ὡς ἀπὸ τοῦδε προβλέπεται ὑπό τινων διὰ τὸν Ἄρην. Ὁ τοιοῦτος πόθος ἔχει τὰς ρίζας του βαθείας εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀνάγκην τῆς ὁλοὲν διευρύνσεως τοῦ ὁρίζοντός του, τοῦ ὑλικοῦ ὅσον καὶ τοῦ διανοητικοῦ. Εἶνε δὲ σύμπτωσις οὐχὶ τυχαία, ὅτι οἱ Προφῆται τῆς Π. Διαθήκης εἰς τὰς ἐμνευσμένας των προρρήσεις προβλέπουν τὰς ἡμέρας ὁπόταν θέλει πληθυνθῇ ἡ γνῶσις καὶ οἱ ἄνθρωποι θέλουσι περιτρέχει.

ΜΝΗΜΟΤΕΧΝΙΑ—Η ΕΝΙΣΧΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ

Ἡ μνημοτεχνία δὲν εἶναι νεωτέρα ἐπιστήμη. Τὴν ἐδίδαξαν μεγάλοι φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος ὡς ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὴν ἐξήσκησαν μεγάλοι ρήτορες ὡς ὁ Δημοσθένης. Βασίζεται δὲ ἡ μνημοτεχνία ἐπὶ τῆς Κρίσεως, ἂν καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς μνήμης συνεπάγεται πολλοὺς κανόνας διὰ τῶν ὁποίων ἐπέρχεται ἡ πλήρης **τακτοποίησις** τῶν ἰδεῶν, ἄνευ τῆς ὁποίας μνημονικὸν καλὸν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Ὅταν λέγωμεν ὅτι ὁ δεῖνα ἔχει καλὴν μνήμην, ἐκφράζομεν χωρὶς πιθανὸν νὰ τὸ ἠξεύρωμεν,τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐκ τῆς ἀποθήκης ὅπου εἶναι ἐναποτεθειμέναι αἱ ἐντυπώσεις τοῦ συνειδητοῦ, νοῦ δύναται εὐκόλως ν' ἀνακαλέσῃ οἵαν δήποτε τούτων κατὰ βούλησιν. Ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι,οἵτινες δὲν φαίνονται νὰ ἦναι πεπροικισμένοι μὲ ἰσχυρὸν μνημονικόν, ἀνακαλοῦν πολλὰς ἐντυπώσεις μεμακρυσμένας, λησμονημένας, ἢ καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ὅλως νέας. Οὗτοι ἔχουν ἀμυδροτέρας ἐντυπώσεις καὶ δὲν δύνανται κατὰ βούλησιν νὰ τὰς ἀνακαλῶσιν, ἀλλ' αἱ τυχαῖαι περιστάσεις τὰς φέρουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, διότι ὅσον καὶ ἂν ἦναι ἀσθενεῖς αἱ ἐντυπώσεις αὗται, ὑπάρχουν εἰς τὸν ὑποσυνείδητον νοῦν. Παρατηρεῖται δὲ διαρκῶς, ὅτι ὅταν ζητῇ τις ἐπιμόνως νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν νοῦν κάτι, τὸ ὁποῖον ἐλησμόνησε, τοῦτο διαφεύγει ὁλοτελῶς, ἀλλὰ σχεδὸν πάντοτε ἐπανέρχεται ὅταν παύσῃ ἡ ἔντασις τῆς προσπαθείας. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μνήμη δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως, ἀλλ' ἐξ ἄλλων συνθηκῶν.

Βάσις τῆς μνημοτεχνίας εἴπομεν εἶναι ἡ ***Κρίσις***,ἀλλὰ ταύτης προηγεῖται ἡ Προσοχή. Ἄνευ προσοχῆς εἰς τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ζητεῖ τις νὰ ἐνθυμηθῇ δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ σαφὴς ἀντίληψις, εἰκὼν καθαρὰ τοῦ πράγματος τούτου, πολὺ δὲ ἐνισχύεται ἡ προσοχὴ ὑπὸ τοῦ ***ἐνδιαφέροντος*** μὲ τὸ ὁποῖον ἀκούει ἢ βλέπει τις τὰ πράγματα, διότι ἐκεῖνα οὐδέποτε σβύνονται ἐκ τῆς μνήμης, τὰ ὁποῖα προεκάλεσαν ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἀμέριστον τὴν προσοχήν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐζήτησαν νὰ ἐφαρμόσουν ὅλοι οἱ παιδαγωγοὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, ἰδίως δέ, πρῶτος ὁ Φρέβελ, εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παίδων, τελευταίως δὲ καὶ κατὰ τρόπον ἔτι ψυχολογικώτερον ἡ Ἰταλὶς κ. Μοντεσσόρι, τῆς ὁποίας ἡ παιδαγωγικὴ μέθοδος φαίνεται κάλλιον προκαλοῦσα τὸ ***αὐθόρμητον*** ἐνδιαφέρον τῶν παιδίων.

Ἡ μνημοτεχνία ἔχει πολλοὺς κανόνας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μνήμης, ὡς ἀξίωμα δὲ οὐσιῶδες ἔχει τὸ ***ὅ,τι ἀντιλαμβάνεταί τις σαφῶς δὲν λησμονεῖται*** καὶ πολλάκις ἂν ὄχι πάντοτε, τὰ λεγόμενα ἐλαττώματα τῆς μνήμης δὲν προέρχονται ἀπὸ ἄλλο ἢ ἔλλειψιν προσοχῆς.

Εἷς τρόπος, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνισχύεται τὸ μνημονικὸν εἶνε ὁ συνδυασμὸς ἑνὸς πράγματος τὸ ὁποῖον θέλει τις νὰ ἐνθυμηθῇ μὲ πρᾶγμα λίαν γνωστόν. Τοῦτο ὑπέδειξεν ὁ Ἀριστοτέλης, δείξας ὅτι ἀνακαλῶν τις τότε τὸ γνωστὸν ἀντικείμενον, ἀνα-

καλεῖ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἄλλο. Ἐπὶ τοῦ νόμου τούτου τῆς **ἀλληλουχίας** στηρίζονται αἱ πλεῖσται τῶν τεχνητῶν ἀσκήσεων διὰ τῶν ὁποίων ἐνισχύεται ἡ μνήμη.

Ἀλλ' ὑπάρχουν νοεραὶ εἰκόνες, τὰς ὁποίας θέλει τις νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς μνήμης του. Τοῦτο δύναται νὰ κατορθωθῇ ; Ἐὰν μὲν διὰ μακρᾶς τριβῆς καὶ ἐπαναλήψεως αἱ σκέψεις αὗται ἐρριζώθησαν βαθέως εἰς τὸν νοῦν, οὐδεμία δύναμις δύναται νὰ τὰς σβύσῃ ἐκεῖθεν· τὸ μόνον δὲ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ πράξῃ εἶναι νὰ ἐξασκῇ ἰσχυρῶς τὴν θέλησίν του, ὥστε νὰ στρέφῃ τὰς σκέψεις του ἀλλοῦ — τοιουτοτρόπως δὲ θὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἐνοχλήσεως καὶ λύπης ἐκείνων. Ἐὰν ὅμως πρόκειται περὶ νέων σκέψεων τὰς ὁποίας θέλει τις νὰ παρεμποδίσῃ τοῦ νὰ λάβωσι τόπον διαμονῆς ἐν τῇ ψυχῇ του, τοῦτο κατορθοῦται ἁπλούστερον καὶ ἀποτελεσματικῶς, ἐὰν διὰ νέων καὶ καλλιτέρων σκέψεων πληρώσῃ τὸν νοῦν του.

Ὅπως σκέπτεται ἐνδομύχως ὁ ἄνθρωπος, τοιοῦτος εἶνε. Τὰς κακὰς σκέψεις δὲν καταβάλλει τις ἀποκρούων αὐτὰς μόνον ἢ ζητῶν νὰ τὰς καταπολεμήσῃ νοερῶς, ἀλλὰ στρέφων τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον εἰς σκέψεις ὡραίας ὑψηλάς, ὠφελίμους, οὕτως ὥστε ὁ νοῦς του ν' ἀποτελῇ ἀποθήκην θησαυρῶν πολυτίμων καὶ πηγὴν ἀκαταμαχήτου δυνάμεως κατὰ τῶν ὑποδείξεων τοῦ Πειρασμοῦ.

Ἐδῶ βλέπομεν τὴν ἀξίαν τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁποίας αἱ ὑψηλαὶ ἀλήθειαι, αἱ ὡραῖαι εἰκόνες, ἡ θεία διδασκαλία, ἀποταμιευόμεναι ἐν τῇ ψυχῇ ἀποτελοῦν τὰ ἰσχυρότατα ὅπλα κατὰ τῶν προσβολῶν τοῦ Πονηροῦ.

Ἂς διατελῶμεν λοιπὸν ἄγρυπνοι πρὸ τῶν ὑπούλων προσβολῶν τῶν ἀνοσίων σκέψεων καὶ πόθων, τὰς ὁποίας ἡ σημερινὴ ἠθικὴ χαλάρωσις καὶ φρενητιώδης ὁρμὴ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐδημιούργησε πέριξ ἡμῶν, ἀποβλέποντες σταθερῶς εἰς τὴν πηγὴν πάσης ἀρετῆς καὶ ἁγιωσύνης, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Η ΕΡΗΜΟΝΗΣΟΣ

ἢ

Τὸ καταφύγιον τῶν στασιαστῶν.

Διήγημα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἐγκατάστασις καὶ ἐξερεύνησις

(συνέχεια)

Τὸ κοκοκάρυον ἦτο γεμάτον γάλα, δηλ. γεμάτον ἀπὸ τὸν φυσικὸν χυμὸν τοῦ κοκοκαρύου ὅστις ἔχει τὴν ὄψιν γάλακτος. Τοῦτο ἡ Σάλλυ ἐρρόφησε μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν, ἔπειτα ἐπέταξε τὸν φλοιόν, ἔγλυψε τὰ χείλη της καὶ ἐξεκίνησε πρὸς ἀναζήτησιν περιπετειῶν. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐστάθη πρὸ τῆς καλύβης τοῦ Ἰσαὰκ Μαρτίνου ὅστις ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένος καὶ ἀπὸ τῆς θύρας ἐκύτταζε μὲ θαυ-

μασμὸν καὶ μὲ κάποιαν δειλίαν τὴν μεγάλην μύτην τοῦ ναύτου ἡ ὁποία ἔδειχνε πρὸς τὴν ὀροφήν, καὶ ἐξέμπεμπε βαρὺ ρογχαλητόν.

Μετ' ὀλίγον τοῦ παιδίου ἡ δειλία ἀντεκατεστάθη ὑπὸ μεγάλης περιεργείας καὶ αἰφνιδίως κινηθὲν εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην, ἐπλησίασε τὸν κοιμώμενον Ἰσαὰκ καὶ πιάσαν τὴν φοβερὰν μύτην, τὴν συνέστρεψεν ἀποτόμως.

— Ὤχ ! ἐφώναξεν ὁ Μαρτῖνος, ἐξυπνήσας αἰφνιδιασμένος καὶ τόσον ἀποτόμως ὥστε ἔρριψε τὴν μικρὰν Σάλλυ κατὰ γης. Ἀμέσως δὲ ἰδὼν αὐτήν, «ὦ, τὸ καϋμένο», εἶπεν·» ἐκτύπησες ; ἐκτύπησες ;»

Ταῦτα δέ λέγων ἐπῆρε τὸ νήπιον εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τὸ ἐφίλησεν ἀλλ' αὐτὸ οὔτε διὰ τὴν ἀνατροπὴν δυσηρεστήθη διόλου οὔτε διὰ φιλήματα ἐφρόντιζεν ὥστε εὐθὺς ὡς τὴν ἀφῆκεν ἐλευθέραν, ἐξῆλθε τῆς καλύβης πρὸς ἀναζήτησιν νέων περιπετειῶν.

Ὁ δὲ Μαρτῖνος ἐντελῶς πλέον ἐξυπνήσας ἠγέρθη καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν πυράν.

« Ἐνωρὶς ἐσηκώθητε, Μαίνμαστ», εἶπε πληρῶν βραδέως τὴν πίπαν του.

«Μάλιστα, τὸ χοιρίδιον ἀπαιτεῖ καιρὸν διὰ νὰ ψηθῇ »

«Εἶνε χοιρίδιον λοιπόν, ἔ ; ὡραῖον θὰ εἶνε. Ἔχετε σάλτσα δι' αὐτό ;»

«Σάλτσα δὲν ἐμβαίνει εἰς τὸ χοιρίδιον», εἶπε γελῶσα ἡ Χριστιανή· εἰς γέλωτα δὲ καὶ αὐτὴ καὶ αἱ σύντροφοί της εὐκολώτατα ἐκινοῦντο.

Ὁ δὲ Μαρτῖνος ἀφ' οὗ ἤναψε τὴν πίπαν του ἐστάθη θεωρῶν ἀφῃρημένως τὸ πῦρ, ὡς βυθισμένος εἰς σκέψεις. Ἀμέσως δὲ ἔπειτα ἥρπασε τηγάνιον, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ κατέβη μετ' αὐτοῦ διὰ τῶν ἀποτόμων βράχων εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀφ' οὗ ἀνεχώρησεν, ἕτεροι ἐκ τῆς συντροφίας ἦλθον εἰς τὴν πυρὰν καὶ καθίσαντες ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν ἢ νὰ καπνίζουν ἢ καὶ ἀμφότερα, κατὰ τὴν ὄρεξίν των. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Μαρτῖνος ἐφάνη βραδέως ἀναβαίνων τοὺς βράχους καὶ κρατῶν μετὰ προσοχῆς τὸ τηγάνιον.

«Τί ἔχεις ἐκεῖ ;» ἠρώτησε εἷς.

«Ὀστρείδια, ἔ ;» εἶπεν ἄλλος πλησιάζων διὰ νὰ ἴδῃ

«Ἴσως καμμία μέδουσα» εἶπεν ὁ Ὑάουγγ.

«Μὰ τί τέλος πάντων εἶνε ;» ἠρώτησεν ὁ Ἄδαμς ἀφ' οὗ τὸ τηγάνιον ἐτέθη ἐπὶ τοῦ πυρός.

«Θὰ ἴδητε ὅταν βράσῃ» ἀπεκρίθη ὁ Μαρτῖνος.

«Δὲν ἔχει μέσα τίποτε ἄλλον παρά νερὸ εἶπεν ὁ Κουΐνταλ μετά τινος περιφρονήσεως.

«Καλά ! ἤκουσα ἕως τώρα πολλά πράγματα, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἤκουσα τηγανιστὸ νερό !», εἶπεν ὁ Μὰκ—Κόϋ.

«Πιστεύω θὰ εἶνε δύσπεπτον», εἶπεν ὁ Χριστιανὸς ἐρχόμενος κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. (Ἀκολουθεῖ)